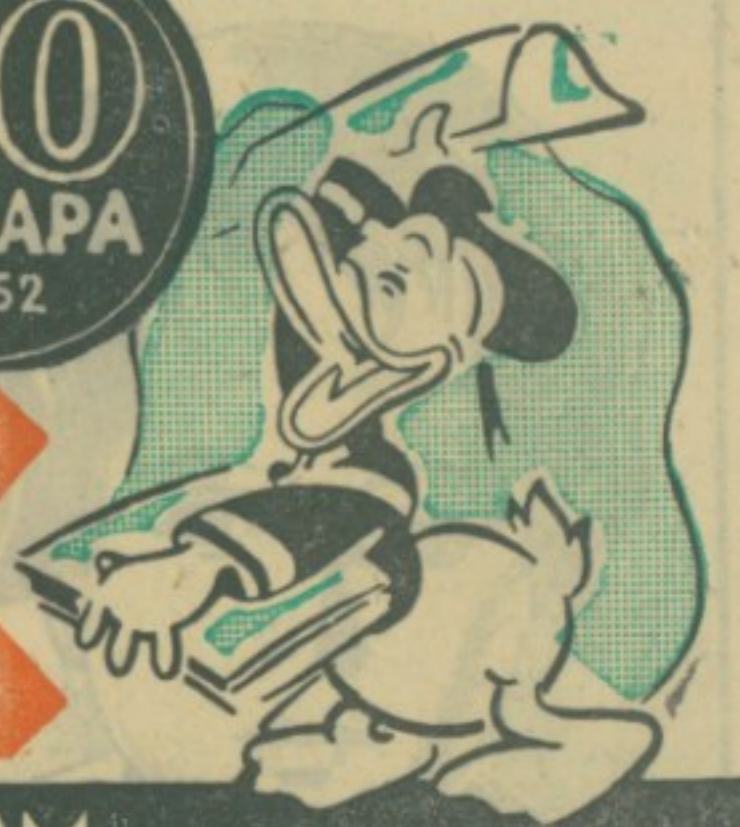

ПОЛИТИКИН ЗАБАВАНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXV. Број 652
Субота, 27. јун 1964. год.

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

СТИХОВИ КАО КАЗНА

У једној од дворана чувеног музеја Ермитаж у Лењинграду изложена је, поред осталог, и једна не много велика црна даска са позлаћеним рубом. То су „Правила по којима се сви улазећи кроз ове двери владати морају“, а која је руска царица Катарина II (1762—1796) прописала за посетиоце двора.

1. Оставити испред двери све мундире као и капе, а пре свега сабљице.
2. Охолост и надувеност или томе било шта подобно, ако би се у неког десило, оставити испред двери.
3. Бити весео, али ништа не кварити и не ломити и ништа не грицкати.

4. Седети, стајати, ходати како се коме свиђа не обазирати се ни на кога.
5. Говорити умерено и не много јакко да остале тамо налазеће се не заболу уши и глава.
6. Расправљати без огорчења и жучи.
7. Не уздицати и не зевати и никоме тугу и тежобу не причињавати.
8. У свим мевиним за мислима, што један сли друге да му се при дружи.
9. Јести слатко и са укусом, пити са умереношћу да би сваки своје ноге наћи могао излазећи кроз ове двери.
10. Свађе настале у овим видовима да се не износе напоље, а што уђе у једно уво да изађе кроз друго пре но што изиђе кроз двери.

А ако неко против го реказаног поступи, то по сведочењу два сведока за свако преступање сваки кривац мора чашу хладне воде испити, не изумијајући од тога ни даме, и стралицу из „Тилемахида“ гласно прочитати („Тилемахида“ је поема чији су тешки стихови и застарелост језика изазивали подсмехе Катарињиних савременика). А ко се против три члана у једној вечери огреши, тај је дужан шест редова из „Тилемахида“ напамет научити. А ако се неко против десетог члана огреши, тога више у двор не пуштати.

У ОВОМ БРОЈУ: Оштрво храбрих. Слике из бишке на Церу. Некорисна љушка. Сликара Африке. Вешти са сликама. Времејлов. Мед лечи асџму. Пеницилин спасава прагове. Сџрић.

Ripley's - Веровали или не!

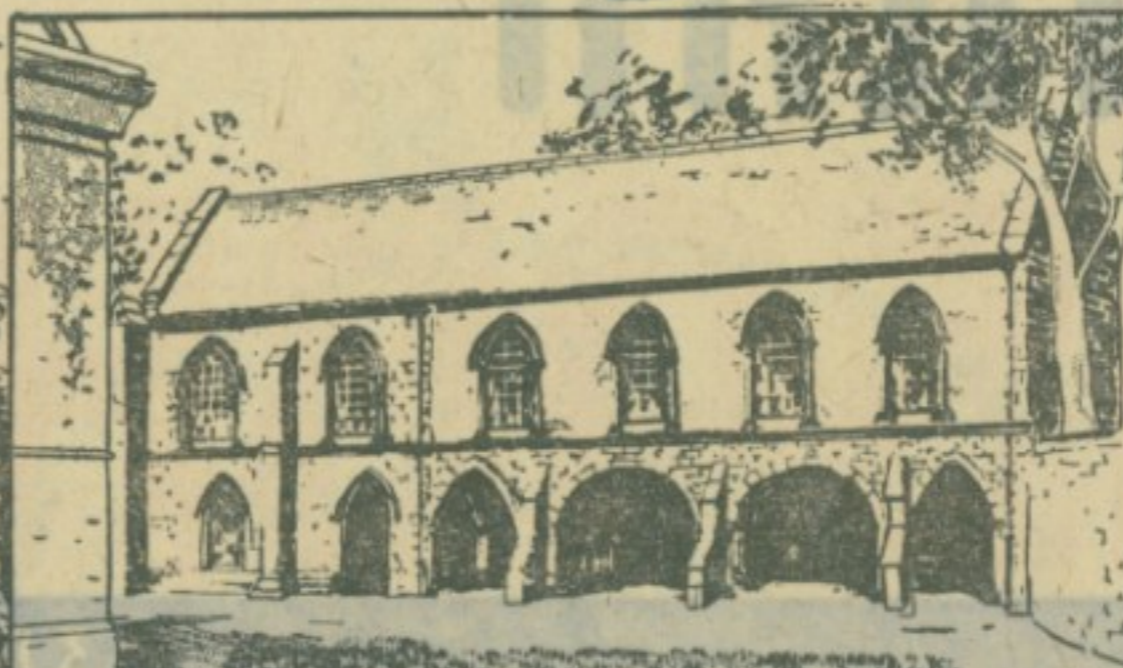
ЧУДО ОД ДЕТЕТА

ЧАРЛО БЕНЕТ ИЗ МАНЧЕСТЕРА (ЕНГЛЕСКА) ЗНАО ЈЕ ДА ГОВОРИ ЕНГЛЕСКИ, ЛАТИНСКИ, ГРЧКИ И ХЕБРЕЈСКИ КАД ЈЕ ИМАО СВЕГА 3 ГОДИНЕ!

СТАВЉИКА ПАРАДАЈЗА

ВИСОКА 6 МЕТРА ОД 1.000 ПЛОДОВА ИЗРАСТАЈЕ У ВРТУ ДАЈНЕ ГЕЈТЕ ИЗ ХАМИЛ-ТОНА (САД)

БОЛНИЦА СЕНТ ЛЕОНАРДА

У ЈОРКУ (ЕНГЛЕСКА) КОЈУ ЈЕ 936 ГОДИНЕ ОСНОВАО КРАЉ АТЕЛСТАН ИЗДРЖАВАЛА ЈЕ 602 ГОДИНЕ ОД ОБАВЕЗНОГ ГОДИШЊЕГ ПРИЛОГА КОЈИ СЕ СASTOЈАО ОД 20 СНОПОВА ЖИТА СА СВАКИХ 100 БУТАРА ЗЕМЉЕ!

© 1961. King Features Syndicate Inc. World rights reserved.

ВРЕЛО КАЈАЊЕ

КРИШНАРШИ ИЗ ПУНЕ, У ИНДИЈИ, КАДУКИ СЕ ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ ЈЕДНОМ ОДБИО ДА НАХРАНИ ЈЕДНОГ ПРОСЈАКА, 20 ГОДИНА ЈЕ КУВАО ХРАНУ ЗА СИРОМАШНЕ НА МАНГАЛУ КОЈИ ЈЕ ДРЖАО НА ГОЛИМ ПРСИМА

ОГРОМНЕ КУПОВЕ ЗА ВИНО

СТАРИ ГРЦИ ЧЕСТО СУ УПОТРЕБАВАЛИ КАО МРТВАСКЕ САНДУКЕ

76 УЧЕНИКА

У КОЛЕЉУ СВ ЈОАКИМА У ОЛА МАЈНОУ (САД) ПРЕЗИВАЈУ СЕ БОЈЕР!

НЕИСТОРИЈСКА ПРИЧА

Струготина којом је био посут под крчме једва се видела од тела испружених по њој. Већ је било три сата по поноћи, а сер Франсис Дрејк тек што се вратио из Виндзорског дворца где га је још средином дана примила краљица. Сутра ће већ велики морепловац и гусар на челу своје ескадре запловити према Западној Индији.

Десетогодишњак, он није изгледао ништа старији од свог другог по кашици — јединог човека који је осим њега, Дрејка, у то глуво доба био на ногама. Ни издалека није то био неки лепотан. Нису могле да га учине лепшим чак ни јасне, поносите очи које су блистале испод на вучених обрва. И то у три десетој години!

— Недостајале су ми твоје шале у Виндзору, ве сели Биле, — рече морнар тапшајући га по рамену. — Штета је што и ти не присуствујеш краљичиним пријемима. Дебељко је надмено забацио главу.

— Краљица прима многе, али она одлази само

краљевима. А ја сам један од таквих. Зато испијмо, стара морска луталице, за Вилема Шекспира, понос Енглеске!

— Ех, понос Енглеске! Извиђамо на улици и запитамо ко је чуо за тај понос. А ко не зна за Дрејка! Загрејан, морепловац је наставио:

— Умрећеш, и ко ће се кроз десет година уопште сећати „великог“ глумца? А ја ћу оставити иза себе многе називе на мапама света. Запитај било кога ђака ко је открио Рт Хорн! Ја сам други, одмах после Магелана, опловио земљу ну лопту. Ратовао сам у Америци, Шпанији, Африци и Ирској — да их све ђаво однесе! А ти само пи шеш и говориш о путовањима и ратовима, ти несрећни дебељко. Ево већ тридесет година како ја не пишем, већ само потписујем, и то наређења. А ипак ћете столетима ви писци причати о мени.

Глумац је положио руке на сто, погледао у очи задовољног морнара и прошаптао:

— У праву си, проклет буди, у праву си. Ја сам то

исто сам себи рекао хиљаду пута. Људи се деле на оне који делају и на оне који о њима пишу. Свет, историја и жене увек се одлучују за оне прве. Френк, ти си ме назвао својим пријатељем. Поведи мене са собом! Нека сенка твоје славе падне и на моју ништавиост. С тобом и уз тебе и ја ћу да порастем.

— Е, Биле, Биле! Погледај се само! Зар се с таквим трбухом може певајући уз катарку! Улогу Фалстафа ти као да си за себе написао, стари ждероњо. Остани ти лепо на обали, пиши стихове, даји новац под камату, ти непокретњаковићу!

Адмирал је устао поправљајући свој раскошни капут.

— Време је да пођем на брод.

Глумац га је ухватио за раме.

— Френк, пријатељи смо. Шта те кошта? Неко острвце... Или делић обале... било где... макар у Африци... ти знаш, ми глумци нисмо пробирачи... Али, толико чезнем за бесмртношћу.

— Могу већ да замислим! Али, Шекспирово острво! Да би кроз цигло једно столеће географи нагађали у чију је част острво добило име? Смешно! Збогом, „краљу позоришта“ и „поносу Енглеске“!

И Франсис Дрејк прекорачи праг крчме и нестаете у таму...

Овој неисторијској причи историја је написала крај сасвим различит од онога који је предвидео Френсис Дрејк.

УАДИ — РЕЧНЕ ДОЛИНЕ У ПУСТИЊАМА

Невероватно је али истинито: пустиње сусис-пресецају многим речним долинама! Становници Северне Африке и Арабије називају их уади (у јединини уед), а у совјетској средњој Азији: узбоји. Оне се завршавају обично у некој котлини или постепено губе у „мору песка“. Неке су врло велике — широке више стотина метара, али их има и веома уских и дубоких. Уед-ер-Рузи нема такмаца! Та речна долина у пустињи средње Арабије дугачка је преко 900 км — дакле, као наша Сава!

Многи научници сматрају да су уади постали када је на месту садашњих пустиња била влажна клима и кроз њихова корита текле сталне реке. Само се тако може објаснити што у речницама и језерима неких сахарских оаза има риба типичних становника реке Нигера, мада је ова удаљена од њих више стотина километара!

По дну уада може се годинама путовати на камили или теренском аутомобилу. Путник лакше подноси пешчану буру ако се налази у уеду. Али, тешко њему, ако се ту задеси за ретких провала облака. Водени зид висок 3—4 метра руши на свом путу све препреке. Огромна количина воде протући за 2—3 часа, после чега се све утиша и путник, ако остане у животу, може да настави путовање по још влажном кориту уеда.

Становницима пустиње су добро познате ћуди уеда, и стога никад не подижу шаторе у њиховим најнижим деловима, где има воде или се до ње може доћи копањем бунара дубоких 5—6 м, па чак и плићих. Војници који се налазе у служби у пустињама никад не праве свој бивак да дну уада. То им забрањује један пропис, настао по-

сле страдања једног француског батаљона у сахарском уеду када се сво људство те војне јединице утопило у изненадној поплави у срцу пустиње! Да би избегли таква изненађења становници пу-

стиња подижу своја привремена и стална насеља поред уеда. Чак је и главни град Саудијске Арабије, Ер-Риад који има преко 120 хиљада становника настао крај Уед-Калифе.

Плави календоскоп

Догодило се то на једном од аеродрома у близини Москве. Међу пилотима заметну се спор: колико се падобранских скокова може извести за 24 часа? Мишљење већине гласило је три до четири. Тридесетогодишњи Акакије Гамрекашвили пре дужио је да ствар провери у пракси.

... Висина 500 метара: скочио је први пут. Затим још једном, па још... још... Чак искусни падобранци први пут су видели тако нешто: пилот већ четрдесети пут искаче из гондоле аеростата. Нов падобран на ле-

министра Овај јединствени рекорд, постављен пре 25 година, и данас држи мајстор спорта Акакије Гамрекашвили.

До почетка 1964. године Међународна ваздухопловна федерација регистровала је 545 светских рекорда из разних области ваздухопловства.

У свету има 17 падобранца који у својој спортој каријери имају више од 2.000 скокова. Петнаесторица су совјетски падобранци, а двојица су Чеси. Највећи број скокова има совјетски мајстор спорта И. Савкин — 3.860 и нада се да је ове године почети своју пету хиљаду. Савкин је досад у сло болном падању провео више од 21 час.

Познато је више случајева срећног искачања авијатичара без падобрана. Само у Совјетском Савезу зна се за једанаест оваквих случајева. Један од таквих пилота, Иван Чисов, искочио је за време последњег рата из погођеног бомбардера и са неотвореним падобраном падао је 7.600 метара. Чисов је остао у животу захваљујући томе што је пао на падину покривену дубоким снегом.

ЗАБРАЊЕНО...

„Против многих закона требало би заиста донети закон“ — изјавио је пре неколико дана у британском Горњем дому лорд Менкроф приликом дискусије о предлогу закона који предвиђа нову врсту контроле за трговце старим стварима. У свом говору се позвао на већ постојеће законске прописе

„Подноше казни онај ко упога. Ако се продаја изврши требљаван лангер прода пре 9 часова пре подне малолетнику испод 16 година. Преступ се кажњава новчаном казном од 20 фунти стерлинга. Ако се продаја изврши на месту где није истакнуто име продавца исписано словима од 15 сантиметара висине, казна се повећава за још 10 фунти“.

ОД ДЕСЕТНИКА ДО ВОЈВОДЕ

ОБИЧНИ ЉУДИ МОГЛИ СУ ДА ПОСТАНУ САМО ДЕСЕТНИЦИ, А СВЕ ОСТАЛЕ СТАРЕШИНЕ БИЛЕ СУ ИЗ РЕДОВА ФЕУДАЛАЦА

Доментијан и Теодосије — средњовековни српски писци — причају неким својим делима, поред осталог, и о томе какве су биле војне старешине у Србији феудалног доба. Они, углавном, помињу ове чинове: десетник, педесетник, стотник, тисућник, војвода и велики војвода.

Најнижи чин, дакле, био је десетник. Он је имао под својом командом — на то и сама реч упућује — десет војника. То је, у ствари, била и најмања јединица која одговара данашњем одељењу.

Десетник је био непосредно потчињен педесетнику, који је командовао са педесет људи. Та формација одговара, донекле, данашњем воду.

Два педесетника су била потчињена стотнику (или како се онда говорило: стинку). То је већ, по свему судећи, у оно доба био високи чин. О томе говоре и ови примери: веки стотник Јура је 1186. године био заступник великог жупана Стевана Немање у граду Котору. А слично је било и са стотником Војслом Радосевићем, који је 1254. године био заступник града Имоте (данашњи Имотски). Стотник Радосевић је, сем тога, био и заступник хумског жупана Радослава.

Већи чин од стотника (односно стинка) био је тисућник. Старешина тога чина командовао је војском једног ширег подручја, а то је обично било око хиљаду људи. За оно доба то је, заиста, била велика јединица, која би се, према њеном бројном стању, могла упоређивати са данашњим пуком или бригадом.

Војвода је командовао са неколико хиљада људи. То је већ била врло крупна јединица, налик — према броју људи — на данашњи корпус, па и армију. Неколико таквих јединица представљало је оружане снаге читаве земље, којима је непосредно командовао сам владар.

Зна се, међутим, да је у то доба постојао још један војни чин — тзв велики војевода. Војном старешини тог чина давао се потпуно самосталан (а још више поверљив) задатак. Тако је, на пример, краљ Урош II упутио Новака Гребострека 1312. године у малоазијску покрајину Анадолију, ради помоћи Византијцима који су тада водили тешке борбе са Селџуцима. Војска Новака Гребострека бројала је око 2.000 војника — одабраних

јан и Теодосије у својим делима, о томе ко је све могао постати старшина у војсци феудалне Србије.

Десетници су, наиме, могли постати и обични људи, а само ређе и педесетници. Међутим, за стотнике и тисућнике бирани су само припадници феудалаца, феудалци.

Војводе а поготово велике војводе, били су махом крупни феудалци.

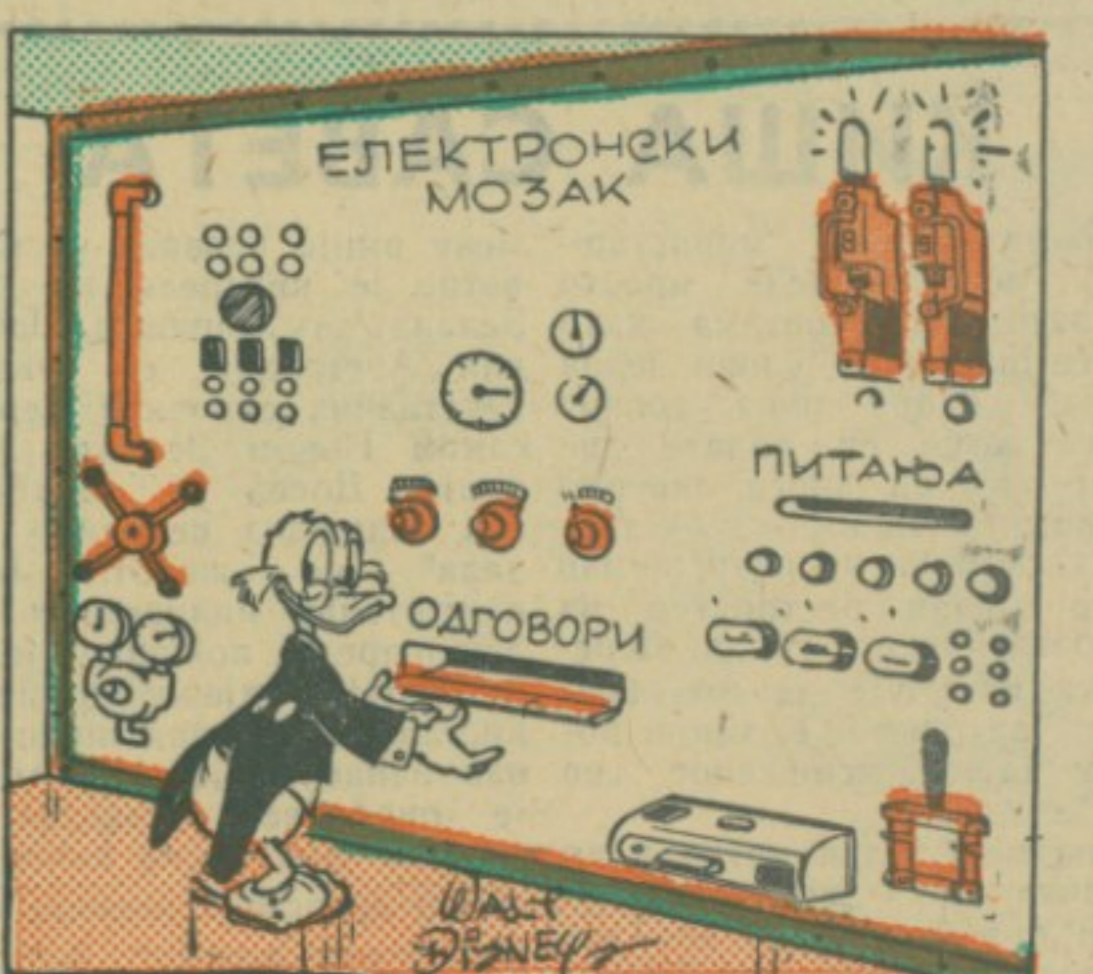
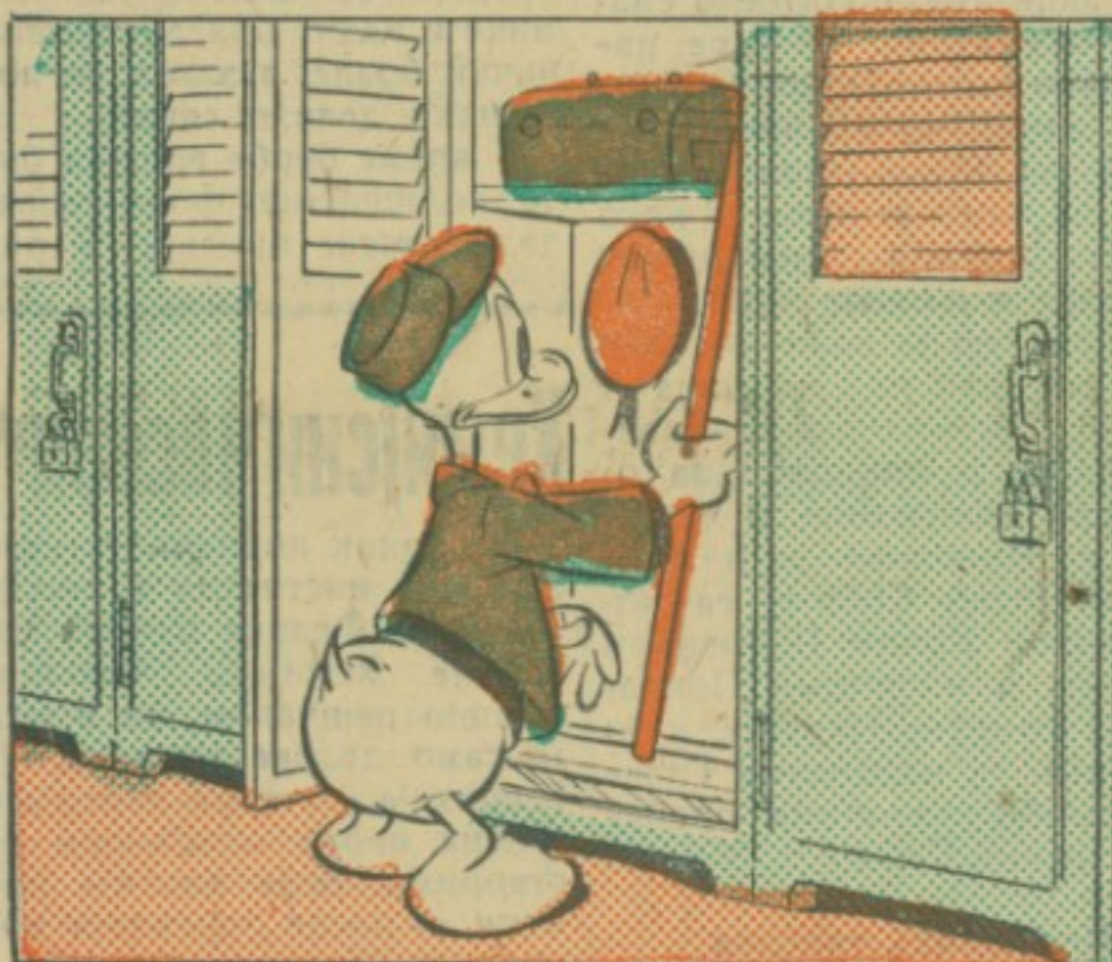

из ове области, па је чак прочитао један тврђи да их има још бесмислених:

ДЕЧЈИ БИСЕРИ

Пољски недељни часопис „Пшекруј“ објављује у сваком броју занимљиве цитате из дечјих школских и домаћих задатака. Ево неких од њих.

- За време распуста ја ћу помагати родитељима: носићу воду, цепати дрва и друге ствари.
- Волим биологију што у њој има разних укуских ствари као што су зечеви, пловке итд.
- Француски краљ Луј XVI, кад су га гиљотинирали изгубио је главу.
- Скелет нас одржава на ногама. Кад не би било скелета онда би месо сваки час падало на земљу.
- Леж и ластавица су животиње које помажу воћару да поједе инсекте.
- У поларним крајевима срећу се следећа жива бића: маховине, пингвини и поларни истраживачи.
- Кад је Одисеј дознао да су њега и његове другове појели почео је да размишља о бекству.
- На трибинама су седела заинтересована лица одраслих.

ГОДИНА СА 400 ДАНА

Астрономи су давно већ изнели хипотезу да се брзина окретања Земље око своје осе стално смањује, и то почев од времена када су се на њој појавили океани. Они претпостављају да ритам тог успоравања износи два секунда за сваких сто хиљада година. То значи да су у далекој земљиној прошлости временске целине од дана и ноћи биле краће и да је у једној години било више дана него данас. Тако је, на пример, у геолошком периоду званом камбријум у једној години могло бити 400 до 420 дана.

ОСТРВО ХРАБРИХ

НАШИ ВАЗДУХОПЛОВЦИ НА ВИСУ СРЕДИНОМ 1944. ГОДИНЕ

Тај комадић слободног тла на Јадрану, где за време рата није крочила нога немачког војника, постао је у лето 1944. седиште Врховног штаба, Централног комитета и председништва АВНОЈ-а.

Убитком Корчуле, децембра четрдесет треће, била су угрожена и остала средњодалматинска острва на којима су се налазиле јединице 26. дивизије и партизанске морнарице. Оперативни штаб за одбрану тих острва, крајем децембра донео је одлуку да се све снаге повуку на Вис — последње и веома важно упориште на Јадрану.

Овде су Немци стизали само као заробљеници

Одмах после доласка на Вис, наше јединице су приступиле утврђивању острва: постављане су најразноврсније препреке, у првом реду противтенковске и противпешадијске мине, непосредно уз обалу поређана су бензинска бурад са запаљивом смесом за стварање ватрене препреке против десантних чамаца.

Цело острво је било претворено у ратни логор и колективно газдинство. Становници острва и борци бригаде које су се тамо налазиле били су, вероватно, у то време једини, којима новац није служио као средство плаћања ни ти је шта значило. Средства размене били су рад и борба, већ према томе ко је за шта био спосорбан. Сви који су могли борили су се оружјем, а остали су се прихватили посла. Сва оmlадина, без изузетка, сврстала се у радне бригаде и утврђивала острво, јер је опасност од десанта стално претила. А у том случају наши борци са Виса ни су имали куд. Морали су се бранити најупорније, до последњег. Због тога је тај комадић слободног тла, на које су за време рата Немци стизали само као заробљеници, добило назив Острво храбрих.

У почетку су, додуше, мишљена о могућности одбране Виса била подељена. Када је затражено мишљење врховног команданта друга Ти-

та, он је, после брижљивог разматрања свих елемената, донео одлуку да се Вис брани. Тада су сви: старешине и борци одлучили да остану на острву по сваку цену.

Два гледишта немачких команданата

Немци су, опет, на сваки начин хтели да освоје острво. Само, њихови највиши команданти су имали два гледишта о нападу. Спор је, напоследку, 12. априла доспео и на дневни ред једне од конференција у Хитлеровом главном штабу у Бергхофу. Адмирал Дениц је био за извођење десанта а маршал Геринг и генерал Јодл — против. Хитлер је подржао гледиште адмирала Деница, али је захтевао да се најпре представници пешадије, ваздухопловства и морнарице сложе у мишљењу. До тога, међутим, није дошло па је изостао и десант на Вис.

Непосредан додир са савезницима

Држањем Виса, наше снаге су, између осталог, дошле у непосредан додир са савезницима ради примања помоћи. Тако су, марта четрдесет четврте, на Вељем пољу, почели радови на изградњи аеродрома. Подводан терен је отежавао изградњу стазе али су најзад постављене металне плоче па је тако омогућено слетање и узлетање авиона и за време кишних дана.

Аеродром је уређен до краја априла и већ 1. маја слетео је први ловачки авион британског ваздухопловства.

Аеродром је у почетку служио за слетање британских транспортних авиона који су преносили материјал за нашу војску а затим су почели да слећу и савезнички борбени авиони када остану без горива или због оштећења. Неколико стотина таквих авиона

спустило се на вишки аеродром и готово сви су после ремонта поново одлазили на борбене летове.

Седиште Врховног штаба

После десанта на Дрвар, маршал Тито је донео одлуку да Врховни штаб и највиши органи власти пређу на Вис. Ноћу између 3. и 4. јуна на мали аеродром на Купреском пољу спустио се савезнички авион типа дакота. Њиме је управљала совјетска посада која је дејствовала на италијанском фронту, авионима под британском оперативном командом, и сада је молила да баш она управља апаратом којим ће летети друг Тито.

У авион су, по киши која је падала из ниских облака, ушли маршал Тито, чланови Врховног штаба и чланови савезничких војних мисија. После два сата спустили су се у Бари, одакле је енглеским разарачем друг Тито, са својим сарадницима кренуо за Вис.

У малој луци Комижи маршала Тита су дочекали Далматинци. Пошто су мештани занимале многе појединости о догађајима у Дрвару, Тито је причао о јунаштву Дрварчана, храбрости и самопретору бораца који су учествовали у уништавању падобранана.

Маршал се на Вису сместио у пећину на падинама голог и каменитог брда Хума. У првој просторији био је сто на којем је ручавао са својим сарадницима и одржавао састанке, а у другом делу пе-

ћине, која се рачва у два крака, кревет и радни сто. Светлост се ту никад није гасила до поноћи, а ујутру је већ пре седам маршал Тито био на ногама.

Сусрет с друговима из Србије

На Вис су готово сваког дана стизали партизански команданти из најудаљенијих крајева Југославије. Једног дана су стигли и другови из Србије. У јуну су примили директиву да се они чланови Покрајинског комитета и Главног штаба који су се застекли у Санџаку пребаце на Вис, да би известили Врховни штаб и друга Тита о стању покрета у Србији и заједнички сачинили план будућег дејствовања, нарочито у јужној Србији, у којој је био други део Покрајинског комитета са Петром Стамболићем.

Авионима који су превозили рањенике отпутовали су у Бари, и одатле прешли на Вис. Ту су остали неколико дана. Разговарали су с другом Титом и члановима Врховног штаба и Централног комитета о приликама у Србији.

Маршала Тита је занимало све. Дотле је из Србије примао само писмене извештаје. Зато је сада тражио детаљне податке не само о наоружању јединица, њиховој снази и акцијама, податке о снагама окупатора, него се распитивао и о поједицима које је запамтио за време боравка у Србији. Занимало га је и то чиме се баве и како делују остаци грађанских стражара и њихове вође.

Направљен је план будућих дејстава наших јединица у Србији, организовања народне власти и припрема за оснивање скупштине и владе Србије. Именован је и нови Главни штаб Србије, са командантом Кочом Поповићем на челу, и проширен Покрајински комитет Партије, који је затим, са члановима Главног штаба, авионима пребачен у јужну Србију.

Неосвојива тврђава

Састанак на Вису је пресудно утицао на развјат борбе у Србији.

Аеродром на Вису био је у то време врло прометан. Са њега је, 6. августа, полетео друг Тито на позив савезника — у Италију. А тих дана, су стигла на тражење Врховног штаба, и четири авиона совјетске транспортне групе у Барију. Авионе су допремили совјетски пилоти који су на Вису остали да би оспособили наше људе за пилотирање транспортним авионима. За време тренажа формирана је ескадрила за везу која је касније појачана. Та ескадрила је за осам месеци извршила са Виса 1.294 полетања и пренела нашој вјесци на копну знатне количине санитарског материјала и друге опреме.

На вишки аеродром је 25. августа долетело и једно одељење од 4 авиона Прве југословенске ескадриле формиране 22. априла четрдесет четврте у северној Африци.

Доласком југословенских авиона и другог наоружања на Вис, острво је било претворено у неосвојиву тврђаву.

Туђе нећемо — своје не дамо

Те јесени су виноградни на Вису обилно родили. Али је берба протрчала сасвим другачије него раније: зидане ограде, већ вековима старе, привремено су престале да буду међани. Органи народне власти су узели на себе сву бригу о берби, сабирању и преради грожђа. Војне јединице и радне бригаде су заједнички брале, а затим се подједнако делило свима.

У време бербе грожђа била је годишњица формирања I далматинске бригаде. У рано

јутро, 12. септембра, док је медитеранско сунце штедро сјајало, поред пристаништа на пољани постројене су Прва далматинска бригада, понос народа тога краја, и друге јединице 26. дивизије.

У одређени час, испред постројених јединица појавио се друг Тито у светлој маршалској униформи. Оваквица није било краја.

У свечаном делу прославе, врховни командант је предао Орден народног ослобођења Првој бригади и одржао свој познати говор у коме је рекао:

... Данас се приближава час када ће морати да се говори и о границама наше земље. Ми нисмо о томе никада, у току читавог рата говорили. Али ја о томе морам да кажем неколико ријечи. Наш народ се борио за своју слободу, за своју независност, за бољу и срећнију будућност, али он се бори и за ослобођење оне наше браће која су деценијама стезана под туђинским јармом. Овом борбом наша браћа у Истри, у Словеначком приморју, у Коруској морају бити и биће ослобођена, живјеће слободна у својој домовини, са својом браћом. То је жеља свих нас, то је жеља и свих њих тамо. Ми туђе нећемо — но своје не дамо.

То су били последњи дани боравка друга Тита на Вису. Већ 22. септембра, ноћу, полетео је са вишког аеродрома, транспортним авионом у Москву.

Хемијски часовник

Сарадник америчког технолошког института у држави Илиноис Феликс Каблин изумео је хемијски часовник. Слично пешчаном, он показује само делове времена. Часовник је у ствари хартија обојена веома осетљивим ратворима. Боја хартије промени се после одређеног временског периода.

Каблин је проналазак већ и практично користи. Наиме, у његову хартију паку-

ју се прехранбени производи и према боји омота одређује се степен њихове свежине.

ЗА СРЦЕ ЈЕ И МУЗИКА — БУКА!

„Разанођавање музиком на радном месту опасан је експеримент. Само у прво време музика може помоћи да се утиче на пажњу, док се касније претвара у buku истоветну оној коју стварају машине“.

Овим речима — доктор Герд Јенсен, научни сарадник Макс-Планковог института за психологију рада у Дортмунду, завршио је свој реферат „Угрожавање здравља буком“. Према његовом мишљењу, до кога је дошао на основу мерења извршених помоћу најмодернијих апарата, до промена у функцијама човечијег организма долази без обзира да ли звучни таласи потичу од машине или са грамофонске плоче.

Доктор Јенсен је испитивао утицај звучних таласа на крвоток. При буци од 95 фонових пумпних капацитет срца смањује се од 72 на 66 кубних сантиметара. Резултат је готово исти код оба извора буке. Наиме, научник је својим пацијентима једном пуштао буку из једне топионице, снимљену на магнетофонској траци, а други пут

Алегро и Адађо из Трећег бранденбуршког концерта Јохана Себастијана Баха. Тиме је показао да је за настајање промена у функцијама организма потпуно свеједно из ког извора бука потиче. Свеједно да ли је у питању чувени Бахов концерт или бука једне топионице — на јачини од 120 фонових за човечије ухо почиње граница бола. Звуком овакве јачине мишеви се могу чак и убити.

Бука, дарма и шумови малих јачина више су пси

холошки но фонски проблем. Ево примера који наводи доктор Јенсен: „Су седева деца која се испред вашег прозора возе на ролшуама изазваће код вас прави напад беса. Можда ћете чак скренути на њих пажњу дежурном полицајцу. Вођња на ролшуама вашег сопственог сина измаиће вам поносан осмех и мисао: „Ала мали добро напредује!“

Сарадници Дортмундског института за психологију рада утврдили су из-

међу осталог да на буку потпуно исто реагује крвоток људи које бисмо могли назвати „неисквареном децом природе“ и крвоток становника великог града навикнутих на ларму. Доказ за ово своје тврђење они су нашли у Африци, у племену Мабаана које живи у Абисинији. Међу, суседним племенима Мабаани важе као људи одличног слуха. Код њих, тврди доктор Јенсен, осамдесето годишњак чује као код нас у Европи човек од три десет година. Али, њихова срца реагују на буку потпуно исто као и срца ливаца Дуисбурга или Дортмунда.

Човек најосетљивије реакције на буку кад спава. Довољна је тада бука од 70 фонових да би настао поремећај у крвотоку који се код човека у будном стању јавља тек при 90 до 95 фонових.

Доктор Јенсен проучава сада питање: „Колико дуго човечији организам може без трајних оштећења да подноси промене у организму које настају због буке?“ Предвиђања нису оптимистичка.

КИША САВЕТА

Новозеландско министарство пољопривреде просто је затрпало саветима како да се најлакше улови једна змија. „Тацна пуна топлог млека коме су додате две капи уља од аниса сигурно ће примамити змију.“ — тврди у свом писму неки шумар Миур. Један ресторатар из новозеландског града Деневерка поручиће да има „рецепт“ за хватање змија помоћу јајета испрженог „на око“.

Предмет: један метар и по дугачка црна змија која је први пут примећена пре два месеца у једној текстилној фабрици у Окленду. „Катберт“ — како је у међувре-

ТРУПЕ I ПОЗИВА НА ДУЖЕМ ОДМОРУ ЗА ВРЕМЕ МАРША

ДВА И ПО МИЛЛИМЕТРА ОДЛУЧИЛА БИТКУ

До новембра 1914. године српска војска се упорно држала на Дрини, а онда је морала да одступи, пре свега због оскудне у артиљеријској муницији. Српска врховна команда је решила да организује фронт на линији Ваљево-Уб, а затим да добави довољно муниције и пређе у противофанзиву. Међутим, пошто очекивана муниција из Француске није прispела, српска војска је била приморана да се повуче на десну обалу Колубаре и Љига. Али како ни ту није стигла муниција, врховна команда се одлучила на најгоре: да напусти Београд и организује одбрану нешто јужније, са ослоном на Космај и Суворор.

Линија фронта је на новом положају добила облик слова S. Такав облик био је веома погодан али само за ону страну која је могла прва да пређе у напад, јер се пружала идеална прилика за удар у противнички бок и позадину. Аустријанци су ужурбано вршили прегруписивање снага, померили читаву једну армију на север, да би затим ударили у бок и позадину српских снага. Српска војска се спрема да то исто учини њима с југа. Водила се грозничава борба за време. Тренуци су решавали судбину битке. Онај ко први буде спреман за напад —

могао је рачунати на успех. И баш тада — стигла је из Француске артиљеријска муниција. Радости није било

краја. Али када су гранате стављене у топовске цеви по казало се да муниција је пренаменована за француске топове,

додуше истог калибра, не од говара топу 75 мм модела 1907. Лежиште француског топа било је дуже за два и по милиметра од српског. Толико су, природно, биле дуже и гранате.

Решење је било једино у томе да се гранате скрате. Само, то није било нимало једноставно: требало је расклапати сваку гранату, скратити сваку чауру, стеснити је на устима и поново гранату склопити. То је захтевало много времена. Али, није се имало куд.

Посао је организован: у Нишу је муниција дeмoнтирана а празне чауре су пошене у Војнотехнички завод у Крагујевцу. Ту су чауре скраћиване и враћане у Ниш где су поново склапане и одлаћане на фронт.

Пошто је сваки тренутак био драгоцен, локомотива са само једним вагоном чекала је под пуном паром на нишкој железничкој станици и чим би било натоварено неколико стотина чаура јурила је за Крагујевац а отуда највећом брзином враћала у Ниш преправљене чауре.

Захваљујући таквој организацији, гранате су за релативно кратко време биле преправљене и српска војска се пре Аустријанаца спремила за противофанзиву. За дванаест месеци са територије Србије је избачен и последњи аустроугарски војник.

Заслуга за ово припала је у приличној мери и особљу железнице и Завода у Крагујевцу који су омогућили да се српска војска снабде довољним количинама артиљеријске муниције.

Ашовчићима неутралисали артиљерију

После аустроугарског пораза у церској бици августа 1914. године, српска војска је стабилизувала фронт на Дрини. До новембра је ту примењивала више занимљивих тактичких поступака међу којима је био и овај:

Срби су у оно време оскудевали у артиљеријској муницији јер су је добијали чак из Француске, преко Солуна. А потребе су биле велике, тим веће што Аустријанци уопште нису оскудевали у муницији па су просто засипали српске положаје артиљеријском ватром.

Српске трупе су трпеле осетне губитке и да би се заштитиле од дејства непријатељске артиљерије војници су почели да копају „приближнице“ — како би се што више примакли аустроугарским рововима. На појединим местима Срби су прцили аустријским положајима чак на десет до двадесет метара и на тај начин неутралисали непријатељску артиљерију: Она није могла више да дејствује по српским рововима, јер би експлозијом граната биле угрожене и саме њихове трупе.

ВОЛ ДИЗНИ ДИВЉИ САМ

РАДАР-СТРАШИЛО

Необично страшило за птице онедавно спасава америчке фарме. Снабдевано је једним ултра-звучним одашљачем чији звук сличан крику радара слепог миша чини да птице и животиње-штеточине беже.

СПЕЦИЈАЛНИ ФРИЖИДЕР

У техничким лабораторијама за трговачки риболов у Глостеру у Масачусетсу конструише се апарат који ће сачувати рибе, ракове и шкољке у свежем стању више од месец дана. То је у ствари један специјалан апарат који има извор радиоактивног кобалта 60, комбинован са системом замрзавања.

ИЗ ВРЕМЕНА ЛЕДЕНОГ ДОВА

Прецизне границе последњег оледњавања које се догодило пре 25.000 година, недавно су открили на дну Атлантског и Пацифичког океана океанографи совјетског геолошког института. Ови научници су направили геоморфолошку карту Арктичког, Атлантског и Пацифичког океана у северној хемисфери.

ЛИМУН ОД 180 ГРАМА

Једно дрво хибридног лимуна које даје плодове тешке 170—180 грама, одгајено је у научном институту чаја у Грузији.

ЗА СТЕРИЛИСАЊЕ КОСТИЈУ

Акцелератор честица инсталиран у болници Сан Анђело у Тексасу, служиће убудуће поред осталог и за непрекидно стерилисање костију и ткива који се калеме на друге болеснике.

ДА ЛИ КОРИСТИ?

У САД је направљен шешир за сунце који се већ веома радо носи у Калифорнији. На свом врху он има мали вентилатор, који покреће сунчева енергија, а хлади онога на чијој је глави.

ЦИПЕЛЕ ОД СИНТЕТИКЕ

Од проналаска најлона и дакрона ниједан синтетички производ није постигао толики успех као корфам, произведен у Америци — који ће заменити кожу.

Пуштен у продају пре три месеца после вишегодишњег испитивања, корфам је већ употребљен за прављење сто модела обуће. Једна фабрика корфама ће бити инсталирана у држави Тенеси у Америци, а друга у Анверсу у Белгији.

Корфам је смеша полиестера и полиуретана а израђује се у облику дебелих листова сличних кожи. Ова нова материја је порозна, непромочива и не мења облик. Од корфама ће такође моћи да се праве џакови и кофери, као и капут, хаљине и тапети за зидове. Ова материја ће моћи да имитира коже од крокодилске до зебрине.

НЕКОРИСНА

П
У
Ш
К
А

Потоман
сибирских
ловаца није
изневерио
ловачку
традицију
својих очева
ни кад се
нашао међу
Ескимима

Такава пушка! Они никад нису видели тако нешто ни у племену нити ма на ком другом месту. Једно је било сигурно: никад ниједан Еским није држао нешто слично у својим рукама.

Ко је донео пушку? Свакако Андир, ко би други могао да има тако необично оружје? Ловци су упобла-завил-љиво, а упола-љубопитљиво гледали овај нови изум белих ђавола који је Андир сада испробао пред њима на веверици чији се немирни реп само с времена на време видео. Да би је човек само видео требало је добро отворити очи а Андир је мирно навишани и... риђа лепотица поскочи још једном и умири се. Невероватно!

Ловци, скупљени око Андире љубопитљиво су загледали пушку. Једино се Кан усуди да је узме у руке и боље разгледа. Виде неку врсту округле рупе коју преграда дели на четири. И захваљујући томе могао се убити карибу удаљен стотине и стотине корака? Било је то невероватно! Где ће се зауставити ђавољи белци и са њима Андир?

Овај странац никад није био као они. Одакле су дошли његови родитељи — никад нису сазнали. Једног јутра — отада су прошле године и једино су најстарији у насељу могли још о томе да говоре — три човека и две жене стигли су у насеља, без паса и саовица, испрљени, мршави на смрт. Одмах су им дали месо карибуа и топле напитке али већ сутрадан је један човек умро, прекосутра други а затим жена. Остали су само једна млада и ћутљива девојка и младих добро грађен ико мршав. Требало је да прођу дани и дани да би се ово двоје опоравило и они заувек осталоше у племену. Научили су да говоре као и остали и онда им испричаше да су дошли из друге огромне земље где се сунце рађа.

Нису били као остали бели странци: личили су на Ескиме али као да су им далеки рођаци.

Младић је био храбар ловац пун лукавстава и племе је било задовољно што га има. Увек је био тих и тражио да буде сам кад је полазио у лов на медведе. Због чега сам? И због чега само кад су у питању медведи? Ни кад никоме није о томе рекао нити он, нити његова жена. Јер њих двоје су постали

муж и жена према закону који је овде владао. Андир је рођен у овој заједници.

— Због чега се ти зовеш Андир, уместо да имаш име као ми? — питали су га дечади, његови вршњаци. Само једном је одговорио на то питање Казн, девојчица млађој од њега годину дана:

— Андир... је име велике реке која тече у земљи одакле су дошли моји родитељи. То ми је рекла мајка.

Једног дана отац се више није вратио из лова. Никад нису нашли његово тело. Андир је постао још тиши и дањима није напуштао своју мајку. А она му је дуго и дуго говорила на језику који Еским нису разумели.

— Андир... о чему ти не престано прича твоја мајка? — питала га је Каза.

— Прича ми о мојој земљи... — одговарао је озбиљно Андир — и о медведима.

Много година доцније, после мајчине смрти, Андир је узео Казу за жену и постао најбољи ловац у племену.

Да би добио ову пушку, Андир је сам отишао до малог залива у коме су се налазили белци. Дали су му је у замену за пет великих дењкова коже медведа... медава, које је убио самви сам, као и његов отац.

Андир је био горд на ово своје оружје које је убило карибуе удаљене стотине и стотине корака, тако брзо да су га животиње примећивале тек кад би две-три међу њима пале погођене његовим мечама.

Лов је сад за племе постао лак. Најчешће је полазио сам Андир а за њим су ишли ловци само да покупе плен. Племе је отада увек имало месо карибуа без кога се живот у овим пустим и хладним пре делима није могао замислити.

Откако је добио пушку Андир више није ишао у лов на медведе. Назад, једног дана објави племену да ће ићи, али и овога пута сам.

— Андир, — рече му Каза — ја бих желела да пођем са тобом!

— Не, у лов на медведе ја могу да идем само сам — рече Андир иако је много волео своју жену.

Узе ловачки штап украшен

сребром, који је наследио од оца, пушку и пође.

Андирово срце брзо закуца — недалеко пред њим је била дивна животиња, један циновски медвед. Скиде брзо пушку и навишани: на животињиној глави између очију укрштала су се два реза. Довољно је било да притисне обарац.

Андир спусти оружје. Један дрхтај прође кроз његову десну руку: та је животиња као она која је некад убила мог оца — помисли он. — Стварно, било је потребно да је

медвед велик као овај па да са мојим оцем изађе на крај! Поново навишани и око чудовишног медведа појави се на нишану. Андир и овог пута не притисну обарац: рука му је дрхтала. Поче да се нервира: „Због чега ми рука дрхти кад се не бојим, кад и само сећање на оца изазива у мени жељу за осветом?“ Зато боље намести пушку и опали... Огромна животиња поскочи и паде.

Али, Андир је знао да медвед није смртно ранен, јер му је у последњој секунди рука задрхтала и метак је уместо између очију, вероватно уда-рио негде испод врата.

Медвед је луд од бола заиграо на леђу страшну игру окрећући се у круг, тражећи невидљивог непријатеља да би искалио свој бес. Андир спусти пушку и један тренутак посматраше ову дивљу игру. Вероватно га животиња није приметила.

Да је Каза била ту, помислила би да је њен друг полудео. Уместо да наново управи своје оружје на медведа, он подиже цев... и поче да пуца у ваздух. Животиња, привучена пушњем, окрете главу и на снегу угледа човечију прилику. Сва бесна улупи се ка њему.

Стојећи са штапом у руци Андир је чекао. Знао је да ће за који тренутак почети најгоре — борба „прса у прса“. Више није гледао лепо пушку у снегу, чији би само један метак прекинуо ову неизвесност. Сад је разумео због чега му је малочас дрхтала рука, због чега није хтео да убије медведа хицем из пушке. Очекујући страшну борбу — можда смрт — Андир је понављао речи своје мајке, које му је изговарала на језику непознатом овим људима овде — о њиховој земљи и медведима.

И Андир поче да говори на језику своје далеке земље, медведу који му се приближавао тешким трупкањем:

„Ох, Медо! Не могу и не треба да те убијем пушком белаца из ове земље. Нисам заборавио оно чему ме је научила моја мајка. Треба да ти говорим и да те убијем како се то мора чинити, са свим поштовањем које ти дугујем, као што су чинили људи у нашој земљи, с оне стране мора, као што је увек чинио мој отац, све до оног дана... Никад један човек код нас, Велики стриче, Дуга кожа, Принче, није убио ниједног од твоје браће док спавашу. Да те убијем пушком белаца била би слична подлост. Ја то не бих могао да учиним. Чекам те, Принче, не бој се! Ја ћу те напасти оружјем мојих предака, штапом украшеним сребром и ти ћеш умрети од противника достојног тебе!“

Животиња, луда од бола, налазила се на неколико корака од њега а Андир је још говорио: „Дуго руно, Велики стриче, Принче“...

Изненада, медвед се нађе пред њим, усправљен на задњим шапама, страхан и чуде сан, и Андир стеже свој штап украшен сребром.

Дивља, без милости, отпоче да је борба између човека и животиње, а у снегу је лежала пушка са лугом цеви, некорисна, презрена...

(Некадашњим сибирским ловцима било је забрањено да убијају заспале медведе. Они су их будили забацијући само у њихово руно дршку мача и почињали борбу тек кад се животиња пробуди. Штавише, дуга традиција им је забрањивала да их убијају било каквим оружјем пре него одрже „мали говор“, у коме их називају Принче, Великим оцем, Херојем, Накитом).

ПЕНИЦИЛИН СПАСАВА СТАРЕ ГРАДОВЕ

Пре више од сто година француски ботаничар Анри Моут кренуо је у џунгле Камбоџе. Циљ његовог путовања не би се баш могао назвати научним. Наиме, Моут је рачунао да ће у Камбоџи наћи биљке погодне за прављење винских ликера, такозваних аперитива. Путовање је било веома тешко. И када је ботаничар већ по стоти пут проклео гастрономе због чијих је „стомака“ морао да се потуца по тешко проходној џунгли, пред њим се указала фантастична слика: између дебелих стабала дрвећа беласо се град невероватне лепоте, дебелих зидина и високих источњачких китџа стих кула.

Привор је био толико неочекиван и нестваран да је у првом тренутку Моут поверовао да је то халуцинација настала услед изнурености. Међутим, град је био стваран, само... мртав. Ни на улицима ни у зградама није срео ни живе душе. Људи су га, судићи по свему, давно напустили, а џунгла освојила.

Данас се зна да је град који је Моут открио у ствари Ангкор-Том, престоница древне државе Кхмера. Саграђен је у 9. веку наше ере и у њему је живело најмање пола милиона људи. Пре отприлике пет стотина година завојевачи из суседне земље Таи опустошили су кхмерску државу. Тада је опустео Ангкор-Том.

Централни део града, сачуван све до данас, саграђен

али се ни у њему за последњих 500 година није чуо људски глас.

Остатке старих градова, данас делимично ослобођене од џунгле, испитују археолози. Научнике веома брине то што се мекки и порозни камен од кога су саграђени дворови и храмови релативно брзо распада. Узрок томе нису толико атмосферски утицаји колико обиље микроорганизама којима веома одговара тамошња клима.

Споменике древне архитектуре треба да спасе — пеницилин. „Илјекције“ антибиотика убризгане у површински слој камена треба, према мишљењу научника, да зауставе разорно деловање микроорганизама. Прскањем, нарочитим раствором треба да затвори поре у камену — тиме ће грађевине бити очуване за још веома дуг временски период.

је у облику правилног квадрата. По његовом обиму воли камену зид на коме се уздижу 54 куле. На сваком од четири зида сваке куле налази се лик Шиве — стариндијског бога ужаса и рушења. У средини града је двор владара украшен са 54 мање и веће куле.

У суседству мртве престонице нађен је други град, Ангкор-Ват, религиозни центар државе Кхмера. Ту се налазе храмови, станови свештеника и њихових ученика, слугу и храмских играчица. Тај град је око три века млађи од престонице,

ХРАМ ЗА ЈЕДНУ ВЛАС
Цамију Цама Маскид, другу по величини на свету градило је 5.000 људи пуних шест година. Саграђена је само зато да би се у њу сместила једна риђа влас из Мухамедове браде.

МАЈКА ЕТИОПИЈА

СЛИКАР

АФРИКЕ

Ратно сироче постаје сликар и његова основна тема је Етиопија за чију је слободу његов отац дао живот

ПОГЛЕД ИЗ КУЉЕ У КОЈОЈ ЈЕ РОЂЕН КВАМЕ НКРУМАХ

Још Хомер и Херодот писали су о моћној држави која се налази „на крају света“. У свест генерације која је расла између два рата име Етиопије заувек се урезало 1935. године када су италијански фашисти напали ову афричку државу. Командант једног од храбрих етиопских одреда био је Текле. Кад је кренуо у рат он је код куће, у провинцији Тигре, оставио сићовна Афеворка који се родио три

године пре италијанског напада на Етиопију. Отац и син више се нису срели. Дечак је остао сироче и детињство му није било нимало лако. Као успомена на дане италијанске агресије Афеворку су остала два ожиљка: један на лицу — траг ране од комада бомбе, а други у срцу — жалост за оцем и дубока мржња према рату. Малишан је цртао готово откад је стао на ноге. Када је имао шест година, зидови његове родне колибе већ су

били украшени правим сликама нацртаним угљем и кредом. Време је протичало. Дечак је растао, ишао у школу, играо се с другом децом и увек је, ма чиме да је био забављен, примећивао и оно што је измицало очима његових вршњака. Пред његовим радозналним и увек будним погледом отварао се свет дивних и задивљујућих облика и боја. Необична даровитост Афеворка Текле није могла остати незапажена и цар Ханле Селасије I послао га је на школовање у Лондон. Најпре је похађао школу за примењену уметност, а касније уметничку академију Лондонског универзитета. Седам година откривао је он тајне сликарске вештине излажући повремено на заједничким изложбама не само са студентима, већ и са признатим сликарима. Прва права изложба његових радова била је отворена у Адис-Абеби 1954. године када се вратио у домовину. Етиопски листови писали су тада: „Радови Афеворка Текле представљају путоказ у културном развоју Етиопије“. Уметник треба много да види — да би више знао. Две године провео је млад сликар обилазећи уметничке

ризнице Грчке, Италије, Француске, Шпаније. По повратку у земљу он добија сталну стипендију од државе и потпуно се посвећује стваралачком раду. Дијапазон његових стваралачких интересовања необично је широк: он је сликар, вајар и графичар; од њега држава тражи да уметнички уобличи и украси јавне грађевине, да ради нацрте за поштанске марке и националне костиме. Када су га недавно запитали због чега је тако многостран, он је са осмехом одговорио: „Код нас у Африци засад има мало уметника. Због тога је потребно да знамо све да радимо“.

Афеворк Текле има већ више од пет стотина слика од којих се многе налазе у музејима и приватним збиркама у многим земљама. Основна тема свих његових радова је Етиопија, њени људи, природа, њена легендарна прошлост: све његове слике прожете су огромном, страстном љубављу према домовини којом се увек поноси и коју увек опева. Створио је досад монументална дела као што су „Долазак царице од Сабе на двор цара Соломона“, статуа на коњу националног хероја Етиопије Раса Маконена, ви-

траже у војној академији, као и мозаик и фреска у саборној цркви у Адис-Абеби. Занимљиво је да сиже те велелепне фреске уопште није религиозног карактера: лево од олтару представљен је цар Ханле Селасије како пуца из митраљеза, а десно — представник Етиопије на говорници Генералне скупштине Уједињених нација. У Дому Африке у Адис-Абеби израдио је 1961. витраже чија површина заузима 150 квадратних метара. Тај триптих „Африка у прош-

лости, садашњости и будућности“ учинио га је познатим и далеко ван граница његове земље. Према нацрту Афеворка Текле биле су израђене поштанске марке емитоване у част Прве конференције независних држава Африке. Међу његовим многобројним сликама нарочито се истичу „Мајка Етиопија“ и „Аида“, етиопска жена у чијем је проуховљеном лику, Текле тежио да да симбол вољене домовине.

УЛОВИО АЈКУЛУ

Не мало узбуђење доживео је један спортски риболовац у јужној Африци. Се-

Љубитељка спорта

гешко је поверовати да и коза може да учествује у тркама с препонама. А ево козе Нели која — као што се види на снимку начињеном на једном енглеском тркалишту — воли ову врсту спорта.

део је у свом чамцу и држао удицу. Канап се одједном тако затегао да је чамцац силновито полетео ка пучини. Невидљиви „мотор“ возио је чамцац пуних двадесет минута и тек после пет километара посуस्ताо. Дршћући од радозналости човек је стао да извлачи удицу и од оног што је угледао дигла му се коса на глави: појавила се огромна ајкула. Утврдио се да је тешка 110 килограма и дугачка 2,30 метра. Како је с њом изишао на крај — у новинама не пише, али се каже да је ово плен какав досад ниједном спортском риболовцу није пао у део.

КРАТАК ОДГОВОР

Испуњавајући пореску пријаву Бернард Шо је на питање: „да ли делите са ким свој доходак“ написао: „Да. Са мојим порезником“.

НАУКА И ЖИВОТ ПРЕ 50 ГОДИНА

Француски часопис „Наука и живот“ доноси у свом последњем броју неколико написа који су пре 50 година представљали новитете. Неке од њих доносимо и ми:

„Крила на ногама“. — Сматране само као средство за забаву, котураљке су одавно уз два веома оригинална додатка постале корисне онима који не воле физички напор.

Први тип котураљки има мали електрични мотор са акумулаторима, помоћу којих се саме покрећу, а други тип има мотор на бензину. Ово ново „саобраћајно средство“ је, изгледа, врло практично и његови проналазачи тврде да ће ове котураљке — аутомотори бити кад-тад од велике користи онима који треба да пређу дужи пут а њихова скромна средства им не дозвољавају да набаве аутомобил.

Купање слонова. — И слонове у заробљеништву треба с времена на време купати, а то, признаћете, није баш проста ствар. Они који су то већ пробали кажу да се запосле најмање три човека. Да би се намазало тело животиње белим сапуном најбољег квалитета, потребно га је око 70 килограма; затим се цело тело сапуња четком са јаким зупцима, а прању ушају се посвећује посебна пажња. После сушења тело животиње се пређе шмиргл-папиром, а затим се трља чистим маслиновим уљем све док кожа мишићеве боје не постане гилка и сјајна. Ово „купање“ се обавља најмање недељу дана.

ЗАГОНЕТКЕ

Ко пролази кроз шуму не цепајући своју хаљину од свиле?

Која птица зна да броји до дванаест?

Кога дана у години брбљивци најмање говоре?

Моја мајка пева зато што ме је оденула у бело, ко сам ја?

Шта је то што се смзњује када се вуче с краја?

Одговори: Сунце. — Кукавица на зидном часовнику. — Најкраће дана. — Јаје. — Цигара.

И ОВО ЈЕ РЕКОРД

Чувени француски артисти „Фер Жак“ прославили су

крајем прошлог месеца 20-годишњицу свога рада и 10.000 часова на бини.

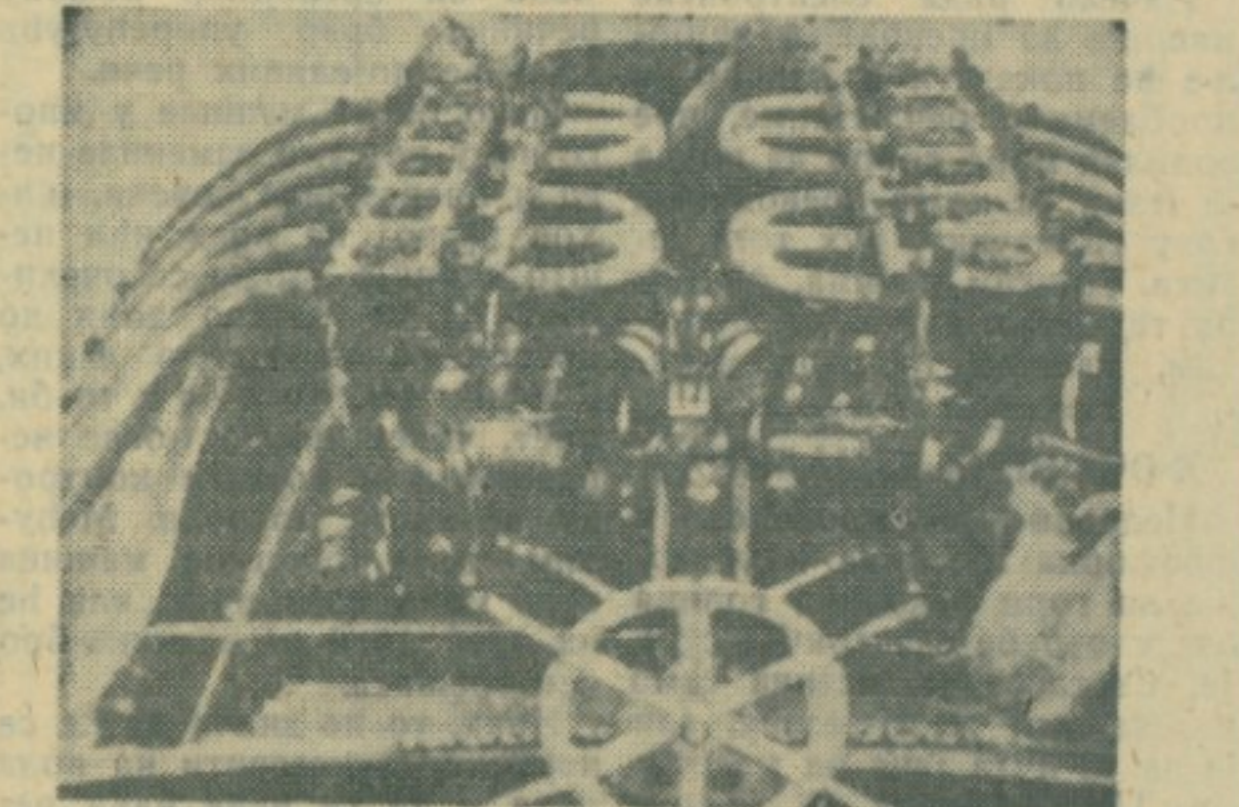
Трећи путник

Немачки овчарски пас Карл верни је помоћник полицајца у енглеском граду Нотингему. У „службеничком листу“ пса Карла забележено је да је његовом заслугом досад ухваћено 25 тежих преступника. На акцију Карл обично иде на мотоциклу као трећи путник.

Ништа није за бацање. — Хемијско одељење Министарства за пољопривреду САД је недавно утврдило да се — из тоне плевних поморанци или лимунова које су трговци досад бацали као неупотребљиве — може извући 6 до 24 килограма лимунове киселине. Поред тога из лимунове или поморанцине коре може се извући 60 одсто ароматичне есенције коју оне садрже, а која је врло тражена за производњу колоњске воде и многобројних ликера.

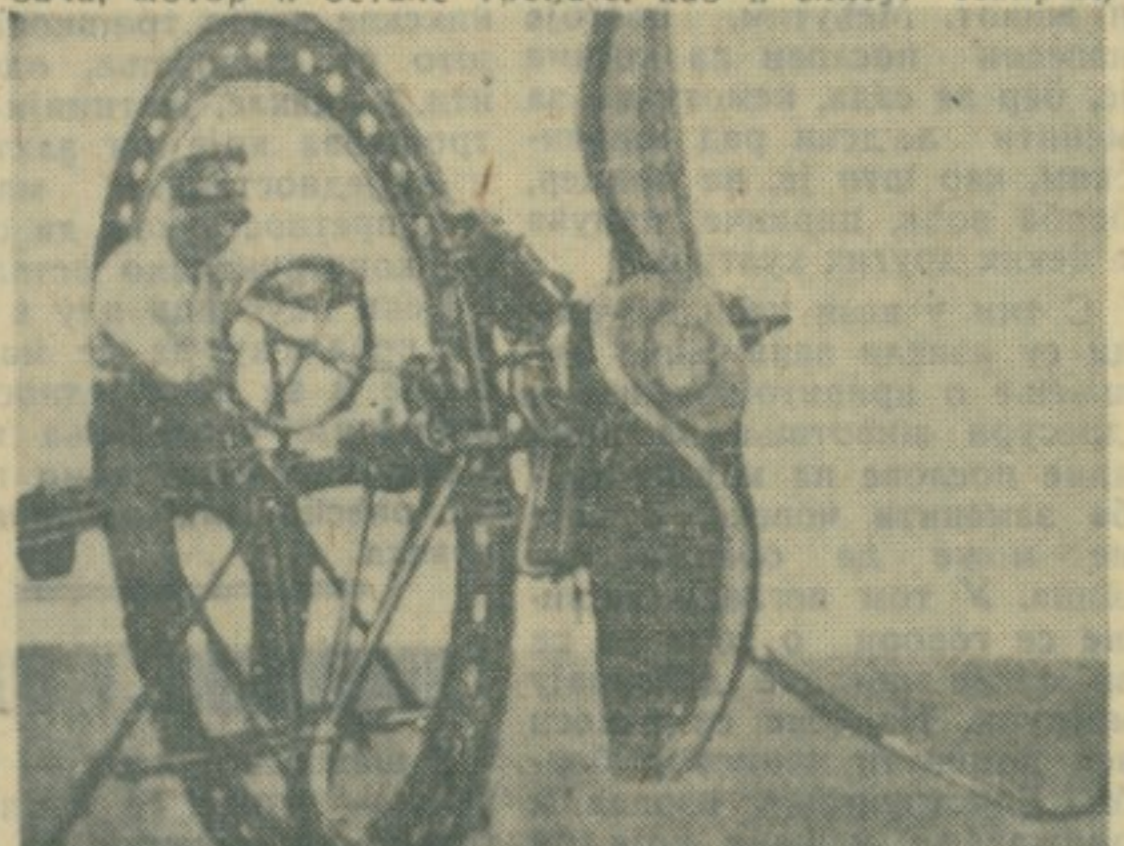
400 коња под једним поклопцем. — За време опита у басену Анвер-Курбевуа, возило „Депижол“

покретано мотором од 400 коња са 12 цилиндара, постигло је фантастичну брзину од 117 километара на час, и потукло тако све рекорде.

У обручу брзином 100 км/час. — Необично, саобраћајно средство недавно се појавило у САД. Према изјава сарадника часописа Популарна механика, проналазач је постигао у Сент Луису на овом апарату брзину од 108 километара на час. Ново возило је „моцикл“ чији је точак, боље речено огроман обруч од алуминијума (2 метра у пречнику) — избушен унаоколо да би био лакши. Обруч је превучен каучуком дебелим 50 мм.

Осовина и подупирачи од челичних цеви држе возача, мотор и остале вештаје, као и елису. Напред,

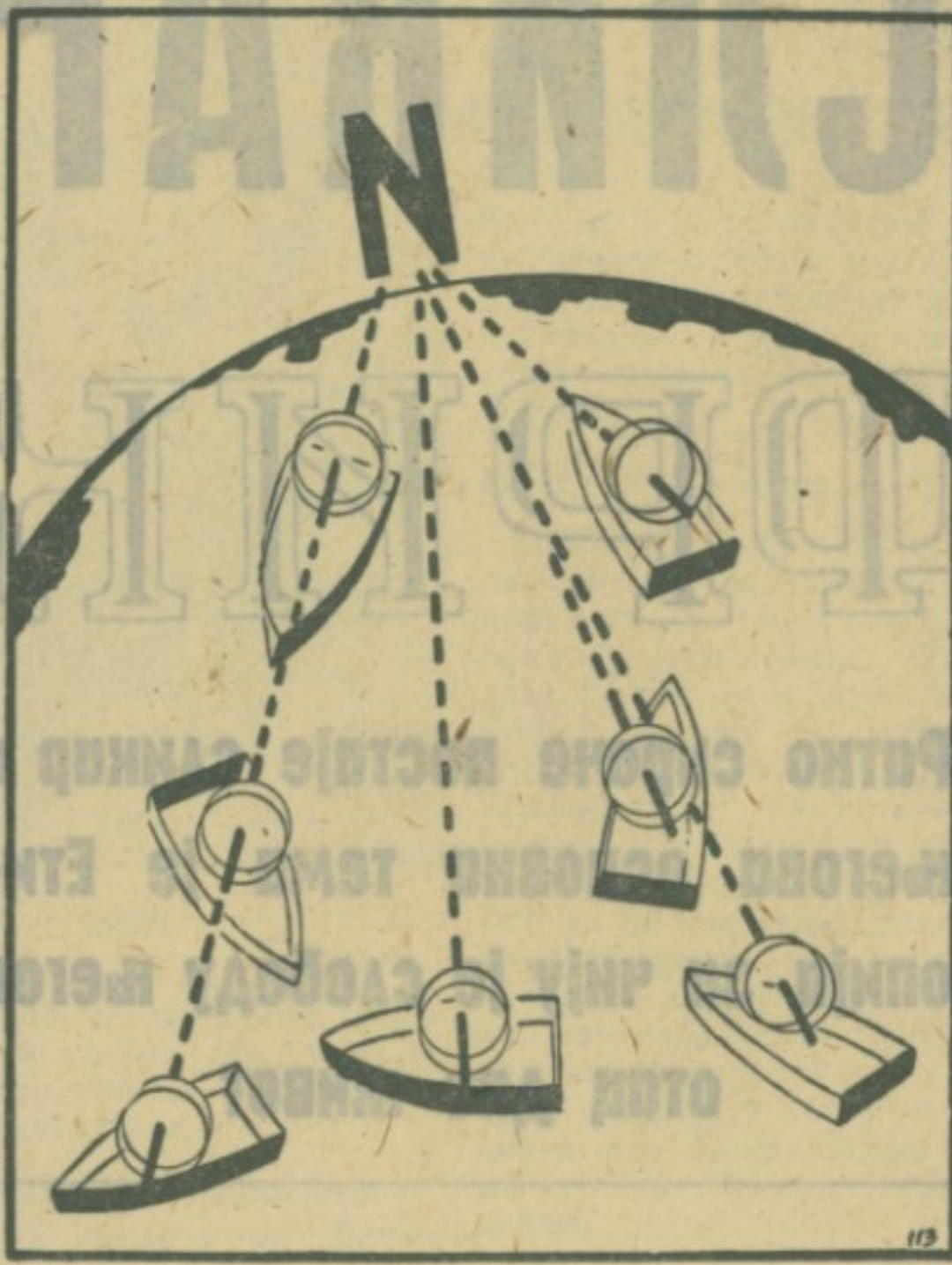
мотор на бензину, од три цилиндра покреће елису од метра и по и развија звучну снагу од око 70 килограма.

БРАТКА ШЕТЊА БРОДОМ

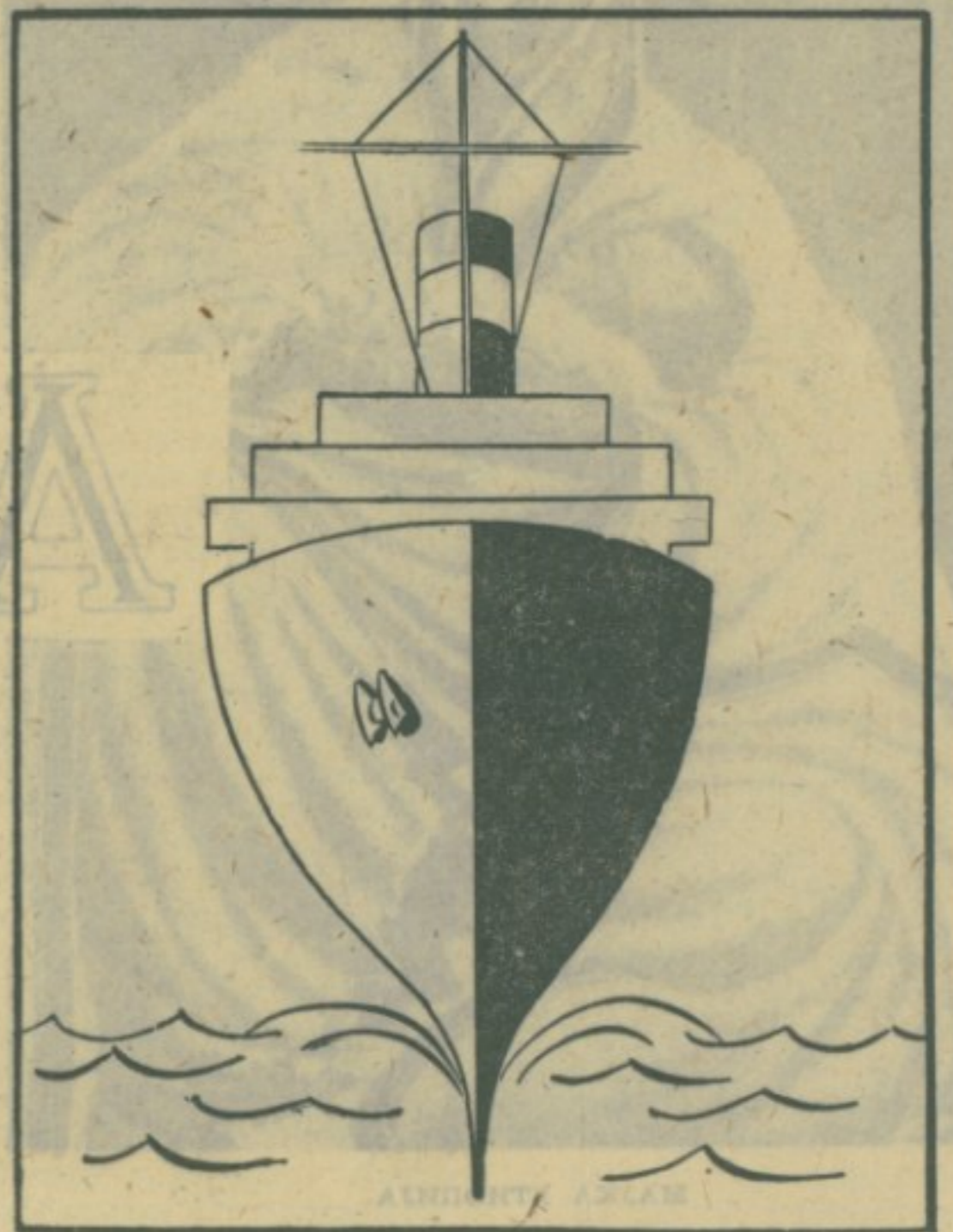
12

Први компаси били су једноставни: комадић гвозђа постављен на плути пливао је у једном суду воде. Игла је увек показивала правац према северу. Коришћење ових бусола почело је око 1000. или 1100. године у Кини и на Медитерану и оне су остале у употреби неколико векова.

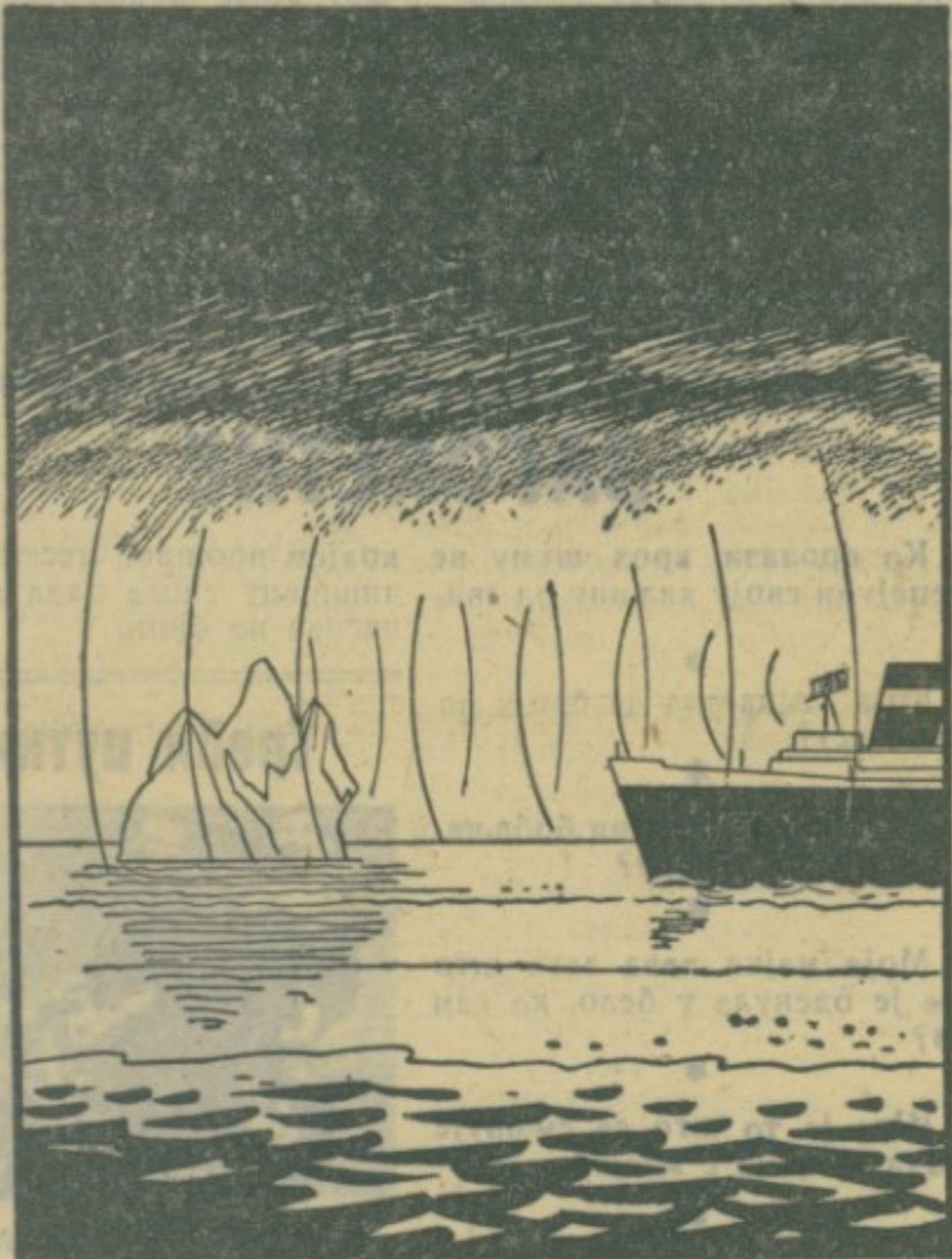
13

Усавршени тип бусоле је жиро-компас који се као чигра врти у истом правцу у коме и Земља. Он помаже при навигацији јер је веома прецизан, увек показује правац севера, а на њега при измени положаја брода не утиче земаљски и бродски магнетизам као на обичну бусолу.

14

Да би се путници на броду или у авиону што удобније осећали доприноси много „жиро-стабилизатор“, врста чигре широке и до четири метра. Рад овог инструмента умањује дејство „ваљања“ брода по таласима или утицај ваздушних рупа и струјања.

15

Сваки ноле модеран брод је опремљен радаром, електронским инструментом помоћу кога навигатор „види“ стотине километара далеко без обзира на маглу, кишу, снег, облаке и мрак. То практично значи да се може открити и ледени брег и избећи судар са њим.

16

Данас се све чини да путник што пријатније и безбедније путује. Али то није увек било тако. Давно, у време Једрењака, већина њих је грађена тако да би се што брже пловило и што више терета сложило у товарни простор. Тим принципом су се руководили и они који су брод водили.

17

Први морепловци се никада нису удаљавали много од обала. Сматра се да су Полинезјани први, у области пацифичких острва, пловили пучином да би стигли до другог острва и удаљавали се доста од обале. На основу свог искуства они су и пронашли начин оријентисања према звездама. (Наставиће се)

МАШИНА — ПРЕВОДИЛАЦ

В ећ су извршени и први експерименти са електронским машинама за превођење који су дали и прве охрабрујуће резултате, али не још такве да би могле потпуно заменити човека.

Начело рада електронске машине за превођење најбоље ће показати о каквим је проблемима реч. Наиме, преводилац мора добро да позна је језик са којег преводи, његову граматику, дух тога језика. Другим речима, он мора тај језик да осећа. Међутим, машина то ради ме-

нички и код ње не постоји „осећање“ језика, нити она показује „смисао“ за граматику. Машина садржи у својој „мозгу“ неколико хиљада речи једног и другог језика и аутоматски, огромном брзином их преводи, слично као када би преводили помоћу речника, брзо упоређујући значење појединих речи.

Иако би те машине у много чему не само замениле него и превазишле човека, њихов развој ће ипак ићи нешто спорије. Може се очекивати да ће ускоро доћи до превођења релативно лакших, обичних текстова, па и то би, опет, човек морао после исправљати и вршити контролу верности превода. Међутим, теже текстове машина неће моћи преводити, или ће их преводити са великим бројем грешака.

Ипак, то не значи да ће се научници зауставити на пола пута и да се неће наћи решења која ће електронски начин превођења усавршити до максимално могуће мере. И оно што је до сада постигнуто представља велики успех електронике.

ФОСФОРНА СИЈАЛИЦА

Недавно је пронађена и фосфорна сијалица која може да гори неколико година без употребе електричне струје. Светлост је, истина само зелена или жуто-зелена, али је за 10 пута јача од месечине. Цепна лампа са једном шестинином такве јачине била би довољна да човек ноћу пронађе пут. Светлеће фосфорне лампе изазивају електрони које емитује радиоактивни стронцијум — 90.

ШКОТСКИ СМЕХ

СВЕ ИМА СВОЈ РАЗЛОГ

Мак Грегору је на перону украден тежак кофер. Лопов је са кофером потрчао ка излазу. То је неко приметио и довикнуо му:

- Онај човек је украо ваш кофер!
- Знам, знам, — одговори сталожено Мак Грегор — пустићу да га ухапсе тек испред станице јер ћу тако уштедети за носача!

САМО НАЈПОТРЕБНИЈЕ

- Колико код вас стаје пеглање одела? — запита Мак Кормик кројача.
- Десет шилинга, господине.
- Испеглајте ми за пет шилинга само предњу страну, јер идем да се фотографишем.

ГАЛАНТАН

После прегледа Шкотланђанин положи на лекара сто два шилинга. Лекар их погледа и запита полу-подсмешљиво и полузловљиво:

- Је ли то за мене или за моју асистенткињу?
- За обоје, господине докторе, — одговори великодушно Шкотланђанин.

УМЕСТО ЧОВЕКА...

М огу ли машине у будућности потпуно заменити људе у свима, а нарочито у тешким физичким радовима? Тачно је да машине све више замењују човека, да му олакшавају рад и живот. Међутим, постоје извесни послови на којима је, бар за сада, немогуће заменити људски рад машинским, као што је, на пример, берба воћа, пиринча, памука и неких других култура.

С тим у вези неки научници су изнели занимљиво мишљење о припитомљавању и дресури животиња за поједине послове на којима треба заменити човека, а које не може да обавља машина. У том погледу највише се говори о томе да се за такве послове дресирају мајмуни. Највише се износи већ поменути пример о берби. Конструисање, израда и одржавање машине која би била у стању да, на пример, бере плодове разних биљки огромним плантажама — готово је немогуће. То би била тако сложена и скапа направа, која би по својој

цени превазишла вредност бербе.

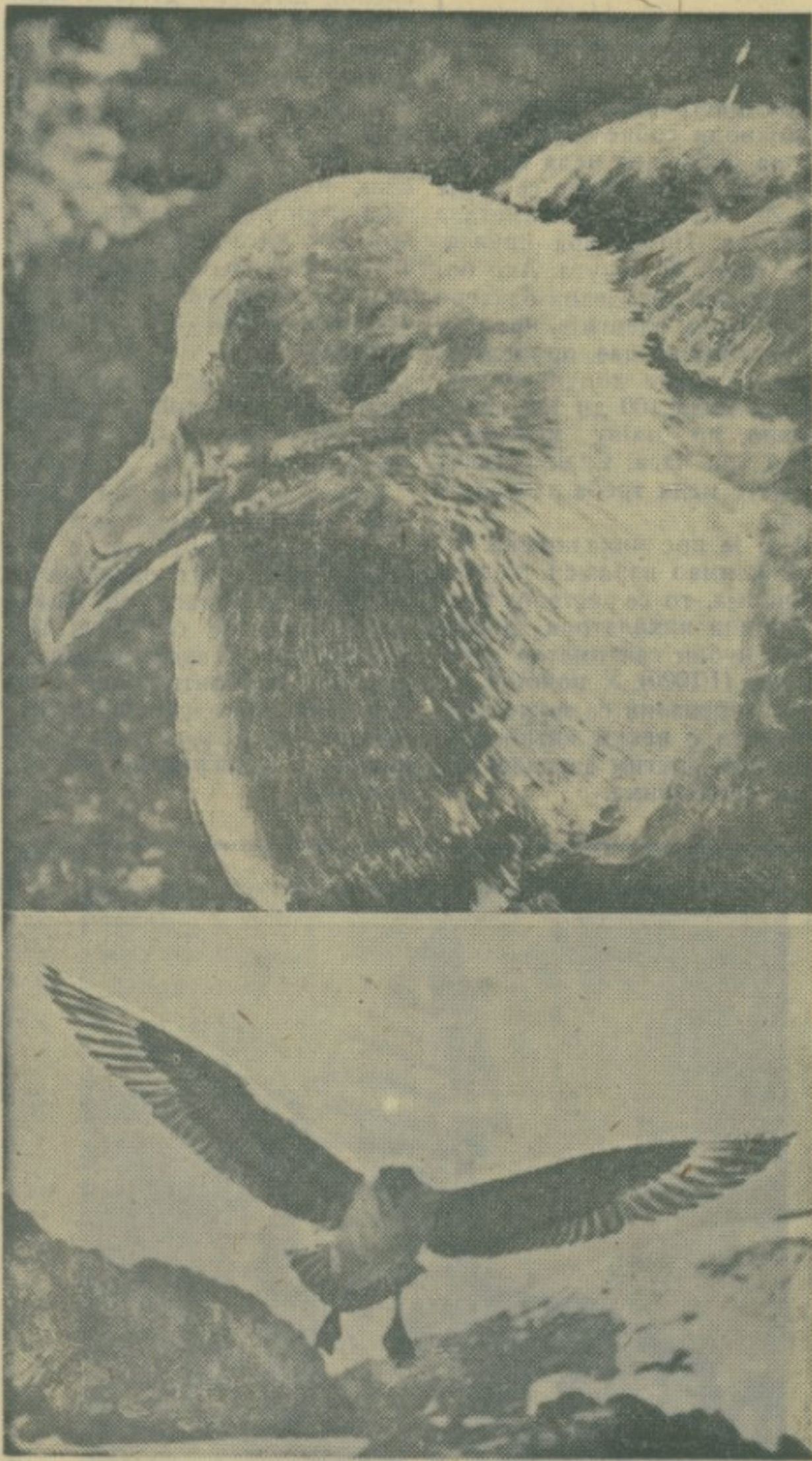
Међутим, тај посао могу веома брзо обављати специјално обучени мајмуни, који, иначе, за своју исхрану троше веома мало, не захтевају никакве друге трошкове, као што су становање, одевање итд. — дакле, јевтинији су од трошкова које би захтевале и најједноставније машине, под претпоставком да се може конструктивно остварити.

Неки научници иду и даље па предлажу да се мајмуни обуче и за неке једноставне операције управљања машинама, нарочито тамо где је то опасно или нездраво за човека.

КОМБИНАЦИЈЕ У ШАХУ

У шаховској игри — тврде неки — може се измислити толико комбинација да се не би могле одиграти чак и у случају ако би две и по милијарде људи који живе на земљи без одмора дан и ноћ била тако сложена и скапа и при томе сваке секунде направљена, која би по својој

УФ! СКУА!

Од тајанствене врсте „ждралова са гвозденим кљуном“ које је према митологији, Херкул истребио бацајући на њих каменчиће на обали језера Стим фала (у старој Грчкој), ништа није тако омрануто међу лепим крилатицама као скуе са Антарктика. Један од првих истраживача који се „свађао“ с њима био је Херберт Г. Понтинг, из несрећне Скотове експедиције 1911. године. Ево шта је он написао у својој књизи: „Велики бели југ“:

— Птице су биле бучне и веома агресивне... Ако се суди према њиховом перју мужјак треба да буде „центлмен“, а женка добро обучена. Али ово је варљиво... Обоје су „мангули“ и злочинци — нападају с леђа, пажљиво израчунају свој „ударца“ према брзини и раздаљини до циља и тачно знају кад треба да избаци свој гадан млаз течности... Ја сам био више пута њихова жртва, док је кроз ваздух одјекивало нешто сасвим слично подруљивом смеху.

Овим се не завршавају дела ових крилатица, које изгледа да су нарочито инспирисале режисера филма „Птице“, Алфреда Хичкока. Скуе радо нападају људе и то циљају са њаволском прецизношћу право у главу: иза ушију или у очи. А са њима се није шалити јер распон крила једне скуе, назване „орачо Антарктика“ износи око 1,35 м.

Вођ француске експедиције која је боравила на Антарктику од 1948. до 1953. године Марио Марс каже:

— Наш рат са скуама и непријатељство почели су одмах, а нарочито кад је инсталирана бомба темпирана за касно паљење на место где су оне имале обичај да се окупљају. Кад је бомба експлодирала и група скуа разнела сви чланови су били задовољни.

Да бисмо употпунили слику ових гангстера Јужног пола, треба рећи да за њих представљају деликатес јаја и мали адела-пингвини.

За орнитологе скуе, било

да је у питању врста са Антарктика (spheniscidae macrorhynchos) или велике скуе које се налазе такође у антарктичком кругу у умереној зони Јужне Америке и у субантарктичким областима — оне представљају птице достојне научног интересовања.

Прво, оне су жива бића која се, сем људи, једина налазе најближе Јужном полу, затим располажу изванредним смислом за оријентацију у овим областима где око не разликује обележене знакове и где су сви магнетски правци — север.

Истраживачи са Антарктика имају стварно разлога да мрзе скуе, али они не воде рачуна да је свирепост ових птица настала услед изванредно тешких услова у којима оне морају да опстану. Није по среди само борба против других врста разбојника, већ против својих најближих. Јер, у овим областима где храна представља реткост, одрасле скуе се не устежу да нападу гнезда суседа и одатле узму јаја или мале скуе.

Због тога на 15 метара око гнезда скуа није препоручљиво појавити се. Месо је главна храна: риба, пингвини и... скуе.

Шест месеци годишње, од априла до октобра, мигрирање у топлије крајеве, не улажују њихове рђаве обичаје јер кад се неко роди као канибал он то остаје целог свог живота.

БЕСКРВНО ОДРЕЂИВАЊЕ КРВНЕ ГРУПЕ

Човеку су капнули у свако око по капљицу физиолошког раствора, погледали и записали: крвна група та и та.

Да ли је то могућно? Јер, ми смо навикли да се за одређивање крвне групе узме крв из вене и тек потом приступи анализи.

Метод који је пронашао лауреат Националне награде Источне Немачке и професор судске медицине Ото Прокоп, омогућује да се анализа крви изврши без њеног „проливања“. Наиме, он је открио да се антитела крвне групе налазе не само у крви, већ и у сузама. Због тога је метод једноставан: у једно око се капне физиолошки раствор претходно помешан са крвним телишцима групе А, а у друго — групе Б.

При додиру са антителима неодговарајуће групе течност се згрушава, а то се одмах може видети помоћу лупе. Ако ни

у једном оку до згрушавања не дође, — крвна група је АБ; згрушавање у оба ока показује да је у питању крвна група О.

Још неколико провера и метод Ота Прокопа изаћи ће из лабораторије да би се њиме могле користити поликлинике.

Из живота великих људи...

Да ли је тачно да је Исак Њутн открио свој чувени закон о гравитацији — захваљујући јабуци?

Не! Прича о јабуци је измишљена. Крилатица је потекла од француског писца Волтера. Њутн је, кажу, лежао под јабуком и наједном — једна јабука се откинула и пала му на нос. Њутн је тада схватио да Земља привлачи тела и то му је тобоже, дало повода да формулише свој чувени закон.

Међутим, ево шта о тој причи каже Карл Гаус, такође чувени научник: „Не могу

да схватим како се може претпоставити да је овај случај могао да успори или убрза такво откриће. Вероватно је да се ствар овако десила: једном је Њутну дошао неки приглупи и нестрпљиви човек и заокупио га питањем како је дошао до свог великог открића. Видећи с ким има посла и желећи да га се отараси, Њутн му је одговорио да му је јабука пала на нос, што је потпуно задовољило досадног посетиоца“.

Ето то је истинита прича о чувеној Њутновој јабуци, која је, иначе, ушла и у многе уџбенике.

Француски писац Понсон ди Терај (1829—1871) писао је много и брзо. Покаткад је једновремено диктирао у петоро четири секретарице. Због тога су му се дешавале и ова кве омашке:

* Рука овог човека била је хладна као змијина.

* Он је носио панталоне од сомота и капут исте боје.

Може и не може...

Могу ли године старости имати неког утицаја на стваралаштво? Односно: могу ли, понекад, године бити препрека за то да се направе велика дела?

Неки примери — чини се — могу дати одговор на то питање.

* Волфганг Амадеус Моцарт је, на пример, своје прве сонате и симфоније компоновао када је имао тек 8 година.

* Јованка Орлеанка, француски национални херој, имала је 17 година када је на челу својих трупа прекинула опсаду Орлеана.

* У време када је имао 18 година Александар Пушкин је почео рад на поеми „Руслан и Лјудмила“.

* Сергеј Рахмањин је компоновао оперу „Алеко“ када му је било 19 година.

* У својој 20-тој години Николај Миклухо-Маклај је вршио истраживања на Канарским острвима.

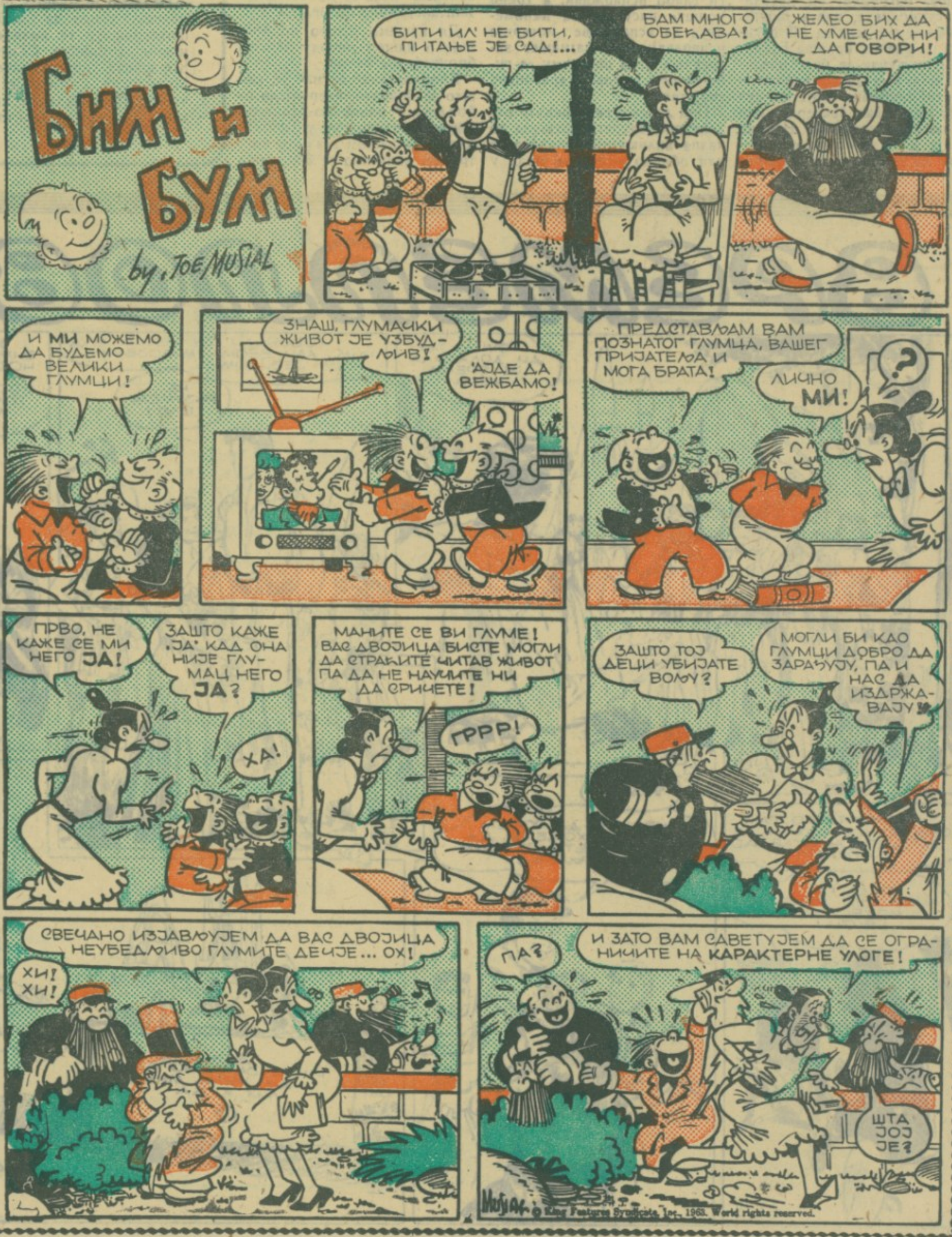
* Васко де Гама открио је поморски пут у Индију када му је било 29 година.

* Марија Склодовска-Кири открила је радијум када је имала 36 година.

* Чарлс Дарвин је имао 50 година када је објавио своје бесмртно дело „Порекло врста“.

* Луиџи Галвани имао је 54 године када је објавио истраживања о „животињском електрицитету“.

* Ненадмашно дело „Дон Кихот“ написао је Мигуел де Сервантес када је имао 58 година.

Размишљања једног мајмуна

Зар ово није мајмунски? Доведу те из прашуме где можеш слободно да скачеш с дрвета на дрво, затворе те у зоолошки врт — а сада треба још и да радиш. Фина ми је то цивилизација!

ЗУБ ОД ГВОЖЂА

Зуб од кованог гвожђа краси браву на вратима ординације једног дентисте у Ротенбургу. Овај средњовековни градић чува многе реткости из давно прохујалих времена.

БРЗИНА РАЗНОЖАВАЊА БАКТЕРИЈА

Једна од бактерија која живи у организму човека способна је да сваких 15 минута удвостручи своје потомство: у току часа једна бактерија даје 8 потомака, за два часа — 64—потомка, а у току дана — 4.772 трилиона потомака.

Ако би се све ове бактерије снагале као једнобојна плоча, већ после 28 часова потомство једне бактерије прекрило би површину која је равна површини целе Европе.

»ЈЕЗИК ЖИВОТИЊА«

Сва живина бежи кад чује „га-га-гаак, га-га-гаак“, што одговара нашем: Пажња! Опасност! Тако мисли немачки ветеринар др Бојмер који је провео скоро 60 година у проучавању њиховог „језика“. Он каже да тридесет основних „фраза“ сачињавају „језик“ кокошака.

Имао је осам година кад му је мајка дозволила да се игра у кокошарнику да не бишао на улици. Посматрајући своје „другове у игри“ Бојмер је приметио да интуитивно разуме оно што оне „кажу“.

— Отада — причао је он — проводио сам часове и часове са њима. Оне су постале моја браћа и сестре и ја сам научно тако добро да имитирам њихове крике да сам ускоро прихваћен као члан њиховог племена. То је можда утицало да студира ветерину и када је постао ветеринар у Видну претворио је своју башту у кокошарник. Тако је све своје слободно време могао да проводи проучавајући „обичаје и језик“ својих штићеника.

Као Аустријанац Лоренц са птицама, и он је одвајао мале пилиће одмах пошто се излегу, пажљиво их неговао и посматрао како се њихово првобитно пиукање претвара у језик одрасле пилежи. Приметивао је да се он развијао инстинктивно према једном увек истом процесу. Касније је сакупио материјале до којих је дошао Лоренц посматрајући изоловане птице, и немачки зоолог др Сојер 1958. године негујући малу дивљач

ДР БОЈМЕР У „РАЗГОВОРУ“

— да сви они иако су изоловани од своје сабраће „говоре“ истим „језиком“.

У овоме се сасвим разликује човек. Изоловано, дете никад не проговори нормално. Животиње, међутим, свака врста, имају свој сопствени инстинктивни начин изражавања. Без обзира да ли су изоловане или не од својих сродника, оне спонтано, пролазећи кроз увек исте фазе, долазе до свог „језика“.

Друга битна ствар је да „говор“ животиња уско изражава садашњост: оне преносе информације које се односе

на расположење животиње, сигналишу опасност или објављују глад... Досад је примећен само изузетак код пчела: њихова чувена игра, коју је проучавао аустријски ентомолог фон Фриш, служи за обавештавање о прошлости. Треперењем и облицима које црта за време лета пчела-истраживач означава осталим пчелама-скупљачицама на којој раздањини и у ком правцу се налази извор хране који је она пронашла.

Јесће ли већ чиш да...

...„Битлси“, квартет најпознатијих певача забавне музике данас, улазе у историју: бри-

танска енциклопедија им је посветила један стубац у својој енциклопедији за 1964. годину.

...у свету постоје 22 града који се зову Толодо.

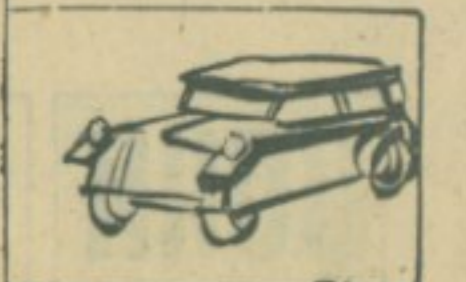
...Алексеј Поликарпов, 66-годишњи становник Сибира, решио је да пређе исти пут око света као Јуриј Гагарин

само — пешинце. Досад је већ прешао 28.000 километара.

...Милоску Венеру, за 38 дана колико је била изложена у Музеју модерне уметности у Јапани, посетило је 831.895 посетилаца. Међутим, како је оволики број људи подигао приличну прашину то је кип, пре него што је стављен у специјалан сандук, брижљиво очишћен.

...Једна британска фирма је направила аутомобил цео од дрвета,

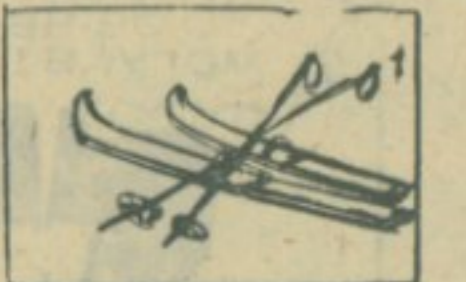

тежак свега: 550 килограма.

...у Америци се продаје један мали апарат који кад се учврсти у колима на „сат“ за брзину — аутоматски пада светло и звони чим возач пређе одређену брзину.

...за време последњег рата, у Француској Немци су 80.000 црквених звона поскидали и растопили.

...у музеју скија у Ослу посетиоци могу да

виде један пар скија од пре 2500 година.

...у СССР има 40 људи који се зову Борис Годунов и 7 Лав Толстој.

...у Дордоњи, неки Жак Граншан је примио недавно упутницу на 1.000 старих франака коју му је послало 1944. године удружење старих бораца.

...више од половине човечанства настаје у Азији, или 56,3 одсто становника наше планете.

...у Грчкој је Атанасиос Анагностофулос недавно примио једно писмо са напоменом „ад-

ресант непознат“ које је он упутно неком свом пријатељу још 1918. године.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врста сјајне тканине, 6) област у Турској, 8) део опреме товарног коња, 9) проналазач вакцине против деце паразите, 11) француски филозоф и књижевник (19. в.), 13) свежа 14) першун, 15) врста јелена, 17) иницијали нашег језичког реформатора, 18) један зачи, 20) град у Француској, 22) узвик нестриљања, 24) старојудејски цар, 25) жбун, 26) једноцифрен број, 28) целокупна, 30) музички термин, 32) река у Пакистану, 34) иницијали нашег виолинисте, 35) врста тканине, 37) лична заменица, 38) страна мушко име, 40) сем, 42) престоница старе Арголиде, 43) прилог.

Усправно: 1) румунски сликар (19. в.) 2) личност из Гогољевог романа, 3) иницијали америчког књижевника („Краљевска крв“), 4) музичка нота 5) блесак, 6) град и лука у Египту, 7) име и презиме нашег песника („Вече на школу“), 8) узвик при журину, 10) течност која струји кроз крвне судове, 12) врста грожња, 16) немачки композитор (19. в.), 19) јединица за мерење електричног отпора, 21) правак, 23) стара турска титула, 27) слово латинице, 29) лична за-

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) сет, 4) део 7) жалопожка, 10) али, 11) Арл, 12) ба, 13) хрт, 15) Шинико Ервини, 16) атар, 18) Арам, 20) Ака, 21) леј, 22) основ, 23) тег, 27) ата, 29) Крф, 31) Трајнијата, 34) ес, 35) сра, 36) лу, 37) слез 38) неон, 41) тај, 42) ата.

Усправно: 1) салата, 2) Ели, 3) то, 4) до, 5) еја, 6) окршај, 7) жаба, 8) пар, 9) адем, 13) хрест, 14) талог, 17) ако, 19) ров, 23) немир, 24) стрела, 26) вртлог, 27) атест, 28) аа, 29) ка, 30) фауна, 32) вез, 33) Јан, 38) еј, 40) Еа.

Алуминијум

Проналазач лаког метала, алуминијума је Пол Ерул (1863—1914), рударски инжењер и стручњак за електро-металургију у Француској. Пре 75 година (1889) успео је да из боксита произведе алуминијум. Због своје лакоће, овај метал је нашао примену у многим индустријским гранама, нарочито у авијацији и аутомобилској индустрији. Дobar је спроводник електричне струје и замењује у томе бакар који је скупли. Топи се на доста високој температури: 2000 Целзијусових степена.

Од 4 килограма боксита добија се 1 кг. алуминијума. У свету се производи око 27 милиона тона боксита, у чему учествују највише прекоморске земље: Јамајка, Гвинеја и друге; САД учествују са 2 милиона тона, а СССР са 4 милиона. Југославија произ-

води близу милион и по тона, као и Мађарска.

Годишње се произведе око 4 милиона тона алуминијума: од тога једну четвртину само Совјетски Савез. Швајцарска произведе 50.000 тона годишње, а Норвешка двапут више. Југославија је произвела 28.000 тона у 1962. години.

Непознато му је

Један стари каубој дошао први пут у Њујорк. У хотелу, где је одсео пита га портир да ли хоће собу са текућом водом:

— У мојој соби текућа вода? — чуди се он. — Па шта ви мислите да сам ја црвена рибица?

ОПСАДА ЦАРИГРАДА

Цариград, као важна стратегијска тачка између два мора, био је у току своје историје, опседан 24 пута. Филип Македонски је опсео град 340. године пре наше ере. Алкибијад 141. године, затим два римска цара: Север (105—196) и цар Константин који га је и заузео 324. године и по-

коме је дотадашњи Бизант добио назив Константинопол. Персијанци су га, поред још неких, опседали 616. Аварии 10 година касније, а у току седмог и осмог века Арапи су га опседали седам пута; Бугари два пута: 764 и 914; Турци 1393. године, затим 1424. и најзад 1453, када је заузет.

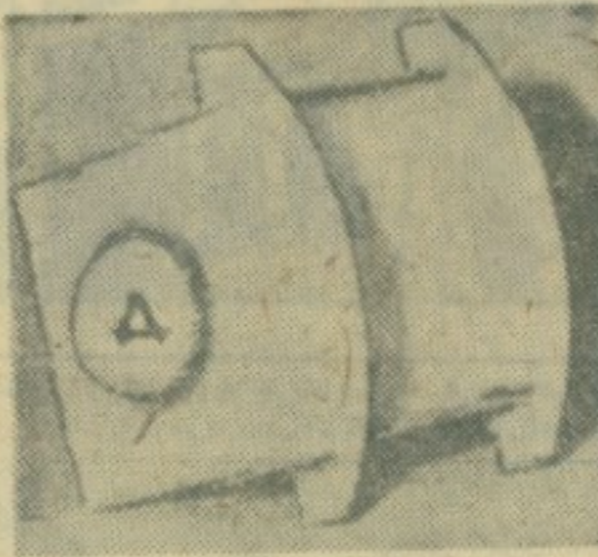
Рониоци и ајкуле

Рад рониоца на местима на којима има ајкула скопчан је са веома великом опасношћу. Међутим, приметило се да ајкуле далеко обилазе она места на којима су у воду бацени комади поквареног меса — од ајкула. Ајкулама се, изгледа, није свиђао специфичан мирис, или тачније: смрад од трулог меса њихових сродника.

„Која материја има такав мирис? — запитали су после тога хемичари.

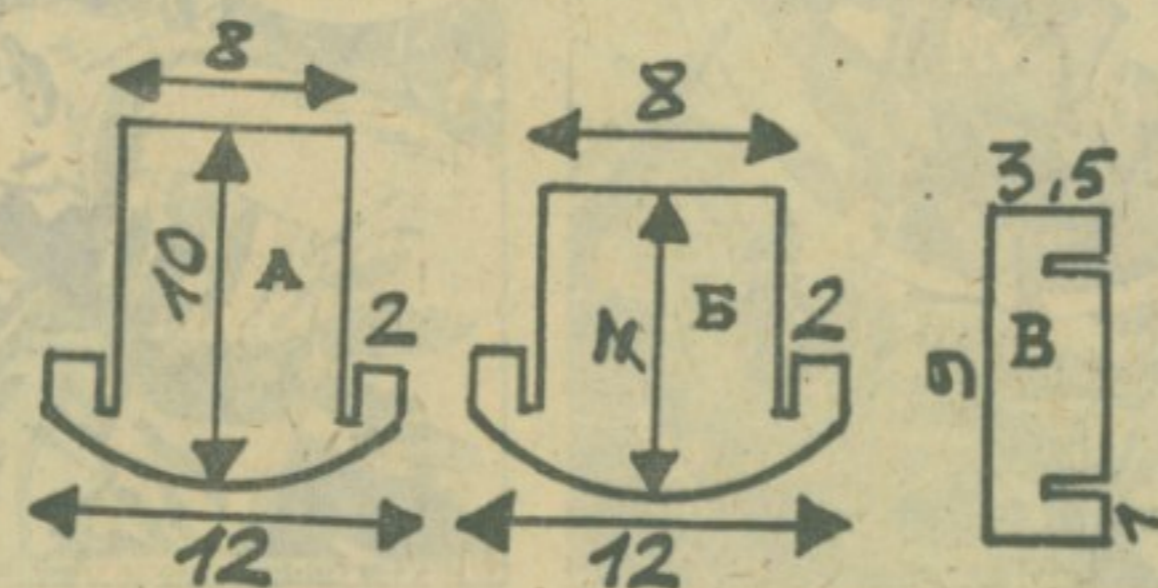
Убрзо је било утврђено да сирћетна киселина поседује такав мирис и да од њега беже ајкуле. Даља истраживања показала су да ајкуле још више плаши екстракт сулфата бакра.

Тако је настао препарат који се назива „антиајкулин“ и састоји се од једног дела сирћетне киселине и три дела боје која око рониоца ствара „облак“. Ова материја омогућава им да мирно извршавају свој рад под водом, не плашећи се напада ајкула.

Ову малу колевку која се љуља кад је додирнете прстом, направите од картона и пинг-понг лоптице.

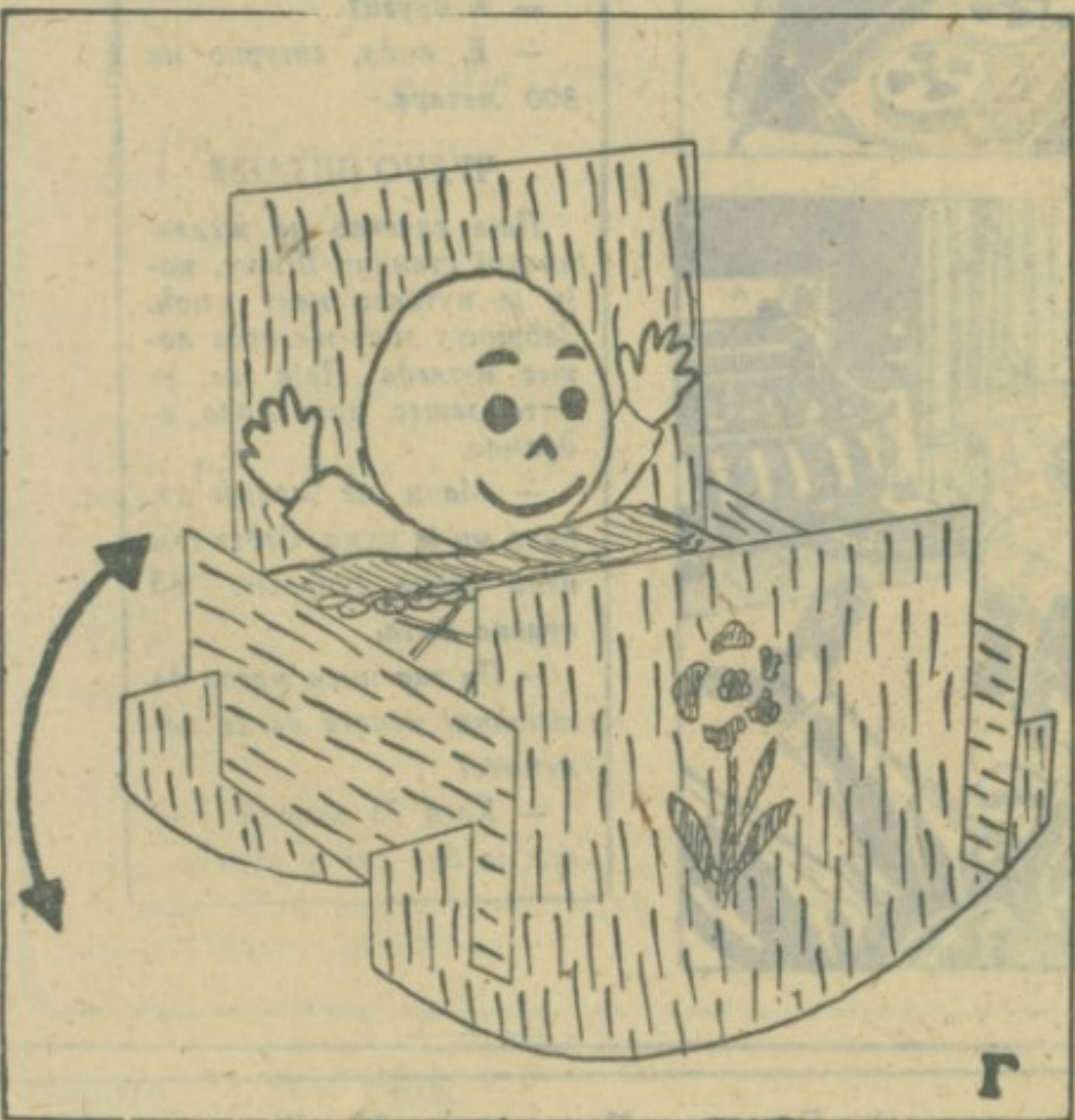
Сва четири дела колевке изрежите од картона према размерама које видите на нашим цртежима а, б, в и углавите их и залепите лепком као на пртежу г. На делу (а) колевке пре него што га залепите направите отвор (д) да бисте ту унукли и залепили пинг-понг лоптицу која ће представљати „бебину главу“. Наравно, морате првом оловком прво исцртати очи, нос, уста и косу. „Бебине руке“ нацртајте на самом узглављу колевке.

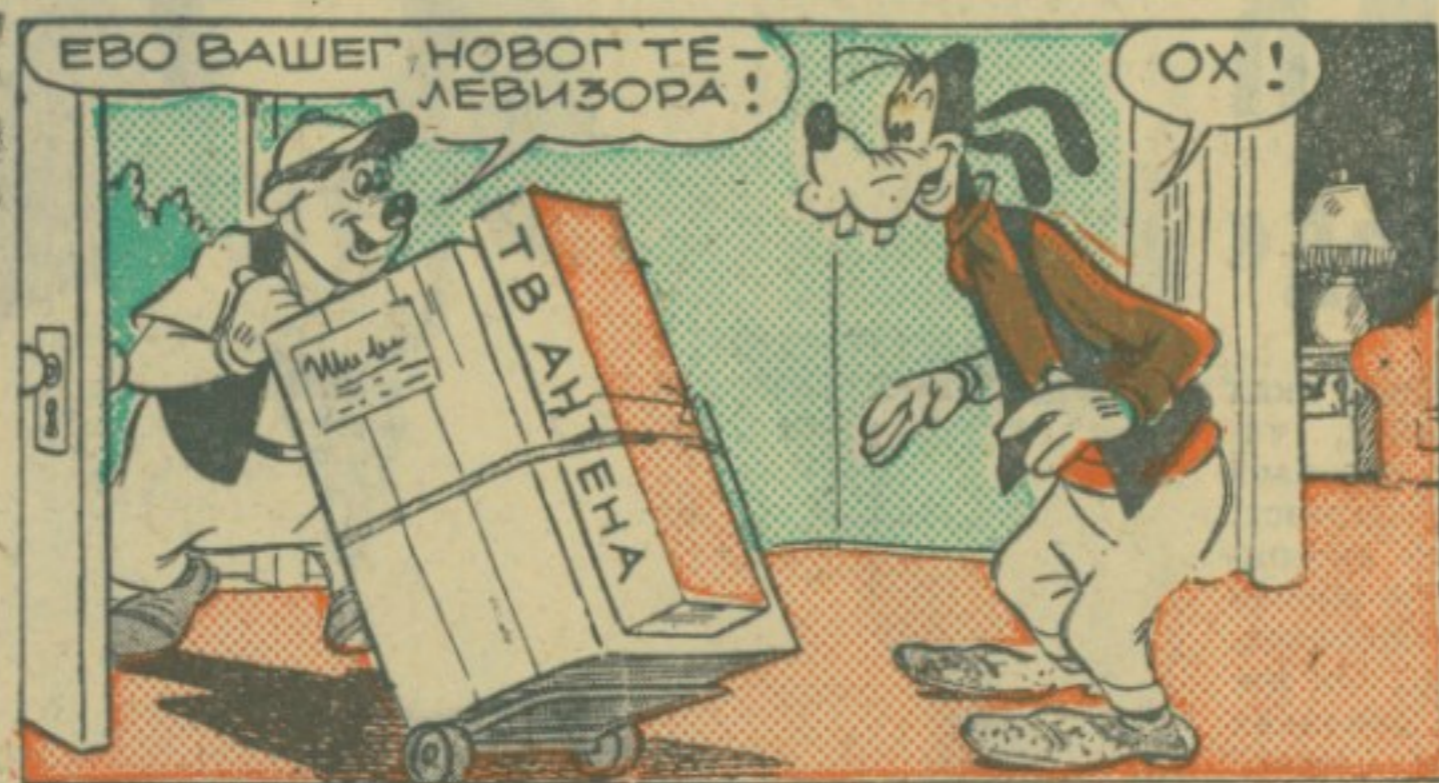

На дно колевке ставите и залепите комад розе или плавог флапела, већ према томе да ли је беба мушкарац, или девојчица. Колевку обојте бело или украсите према својој машти.

НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ

»БЕБА У КОЛЕВЦИ«

ЏОНИ ХАЗАРД

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ТВРДА ГЛАВА

Отимао Шилу директору циркуса и моли:

— Желео бих да ме примите у циркус. Умем да бацам високо каменчиће и да ми они падну тачно на главу.

— То је интересно, да ли су вам у том кофру каменчићи?

— Ма не, ту су аспирини.

ХРАБАР СВЕДОК

У близини Пајине куће догодила се нека крађа. Пошто је Паја био присутан позван је на суд као сведок:

— Кад сте чули први пуцањ где сте се налазили?

— нита за судија.

— На око 30 метара.

— А други?

— Е, онда, сигурно на 300 метара.

ЧУДНО ПИТАЊЕ

Паја сачекао на железничкој станици Шилу, који је путовао целу ноћ. Забринут због његовог лошег изгледа Паја га упита зашто није мало одремао.

— Мани ме молим те, била ми је мука. Седео сам цело време супротно од правца пута.

— Па зар ниси могао да замолиш некога да се замениш?

— Кога да замолим кад сам ја био сам у купеу?